

DON DUYNS, TOM HOFLAND,
JAMAL OUARIACHI, IDUNA
PAALMAN, GUSTAAF PEEK,
MARIJKE SCHERMER, ARIE
STORM

STUK VOOR
STUK
ZEVEN
EENAKTERS

DE NIEUWE TONEELBIBLIOTHEEK

De Nieuwe Toneelbibliotheek

Tekst #NR 637

STUK VOOR STUK

1.

© 2021, Don Duyns, Tom Hofland, Jamal Ouariachi, Iduna Paalman, Gustaaf Peek, Marijke Schermer, Arie Storm

De Nieuwe Toneelbibliotheek, Tekst #637
© 2021, Don Duyns, Tom Hofland, Jamal Ouariachi, Iduna Paalman,
Gustaaf Peek, Marijke Schermer, Arie Storm
Eerste druk 2021

isbn 978-94-6076-637-4
nur 307

Niets uit deze uitgave mag worden opgevoerd of verveelvoudigd zonder schriftelijke toestemming van de schrijvers en De Nieuwe Toneelbibliotheek

No part of this book may be reproduced in any way without written permission from the writers and De Nieuwe Toneelbibliotheek

De Nieuwe Toneelbibliotheek bestaat uit
Mara Aronson
Connie Nijman
Ditte Pelgrom
Redacteur
Ricky Schouten

Typografie en basis lay-out
Connie Nijman
Printwerk
Hollandridderkerk, Ridderkerk

info@denieuwetoneelbibliotheek.nl
Postadres De Nieuwe Toneelbibliotheek
Willem Beukelsstraat 42 1097 ct Amsterdam

Dit boekje is online te bestellen op:
www.denieuwetoneelbibliotheek.nl

ARIE STORM

DE
DOSTOJEVSKI
VAN DE
POLDER

DE NIEUWE TONEELBIBLIOTHEEK

De Nieuwe Toneelbibliotheek

Tekst #NR 637

STUK VOOR STUK

3.

© 2021, Don Duyns, Tom Hofland, Jamal Ouariachi, Iduna Paalman, Gustaaf Peek, Marijke Schermer, Arie Storm

Personages

Schrijver (gekleed in ochtendjas)

Zijn vrouw

Dochter

Lijk

Politievrouwenstem op de speaker

Rechercheur Sparreboom (spreekt plat Haags)

Rechercheur Ketel

Twee ambulancebroeders

1 een huiselijk tafereel

Op het toneel is een huiskamer te zien. Een man zit te schrijven aan een klein bureau. Een vrouw zit aan een tafel en heeft een videocall, een vergadering via een beeldscherm, en ze roept af en toe op luide toon iets naar collega's (kantooruitdrukkingen: 'Dat moeten we even kortsluiten.' 'Je moet ook wel even out of the box durven denken.' 'Dan springen al die kikkers uit de kruiwagen.' – maar meestal zit ze stil met een geërgerd gezicht te luisteren). Hun dochter zit met een koptelefoon op een college kunstgeschiedenis te volgen, het onderwerp is de Italiaanse renaissance. Af en toe mompelt ze een naam van een Italiaanse schilder voor zich uit. Sandro Botticelli. Leonardo da Vinci. Piero di Cosimo. Fra Bartolommeo. Ridolfo Ghirlandaio. Caravaggio. De huiskamer staat vol met boekenkasten en stapels boeken, twee katten lopen rond of liggen te slapen, het is een beetje een janboel.

schrijver staat op van zijn bureau, en kijkt naar het publiek Ah, daar bent u, mijn publiek. Valt me mee. Dat zijn toch wel spreekt enthousiast een geschat aantal uit mensen! Mijn lezers! We zién elkaar weer! Toen we het wereldwijde virus hadden, kijkt even ellendig voor zich uit mochten we de deur niet meer uit, we zaten allemaal binnen. Toevallige ontmoetingen waren uitgesloten. De enige personen die ik zag waren mijn vrouw en dochter. Zoals nu, dit zijn ze. Ja, dit speelt tijdens de periode van het virus. Brr... Dit is een tussenwerpsel van afschuw. Brr... Soms kijk ik uit het raam, dan zie ik niemand lopen. Niet nu, hè, maar tijdens het virus. En dat is nu, hè. Nu ja, jullie begrijpen het idee. Boven ons huis komen ook geen vliegtuigen voorbij. Alles ligt stil. Mensen sterven als gevolg van het virus, maar in zekere zin gebeurt dat buiten ons om, in ziekenhuizen, waar wij vanzelfsprekend niet komen. Brr... We kennen niemand die het virus heeft, niemand die ziek is, niemand die sterft. Het virus is een onzichtbare vijand die buiten rondwaart en ons binnenhoudt. Mijn werk lijdt er niet onder. Ik ben bezig met het schrijven van mijn dikste roman. Ik ga aan mijn bureau zitten en de gedachten vloeien als vanzelf op mijn computerscherm. Nu goed. Op een dag zit ik daar weer. Ik werk altijd hier. loopt naar zijn bureau en gaat zitten We hebben niet zo'n groot huis. Mijn vrouw werkt hier ook.

Ze spreekt op luide toon met collega's. Mijn dochter volgt met een koptelefoon op een hoorcollege. Even wat technische dingen over het schrijven. Dat vinden lezers vaak leuk om te horen. Ik werk aan een roman die in feite uit twee romans bestaat. In de ene beschrijf ik een ontmoeting in de eenentwintigste eeuw van een man die sterk op mij lijkt met de in 1821 overleden dichter John Keats. De andere roman noem ik een komedie. Het is een komische of humoristische roman met een doldwaze intrige die zich afspeelt op Terschelling. Ik heb daar enkele vakanties doorgebracht en ik heb het er altijd vreselijk gevonden. Afschuwelijk. Ik leef me helemaal uit in mijn haat voor de Wadden. Goed. Dat is de situatie. Ik kan er nog veel meer over vertellen...

Er klinkt een luide, doffe bons. De schrijver draait zich om en ziet dat zijn vrouw een wenkbrauw optrekt, maar ze blijft doorpraten tegen haar collega's. 'Ja, ik weet het niet, hoor, als we allemaal zo denken dan...' enz. Kantoorgebabbel. De schrijver schuift zijn stoel naar achteren, loopt naar een deur waarachter zich het trappenhuis bevindt, opent de deur en sluit die meteen weer. Hij loopt terug naar zijn bureau en gaat weer zitten.

schrijver *tegen niemand in het bijzonder* Nee, natuurlijk ligt er geen man op de overloop. Of het lichaam van een man. Er ligt geen dode man.

zijn vrouw Wil je nog een kop koffie?

schrijver Ik vraag me af of het schrijven van een roman, of de roman zélf uiteindelijk, gebaat is met het feit dat de auteur zich met overwegingen van filosofische aard bezighoudt, zoals of iets er nu wel of niet echt is, dat hij zich met angstgedachten bezighoudt die al dan niet voortspruiten uit zijn onderbewuste, neuroses, als dat het juiste woord is, die vervolgens prompt in de roman terechtkomen, en die de zaak flink ophouden. Zo kom ik nooit aan het schrijven van een lekkere dialoog toe.

zijn vrouw Koffie dus.

Ze loopt weg. Even later begint ze te gillen.

zijn vrouw Er ligt hier een man! Een dode man! Een lijk!

2 het lichaam in het trappenhuis

Trappenhuis, overloop. Licht gaat om de zoveel tijd uit, wordt dan weer door een van de personages aangeknipt. Deur staat open naar woonhuis. Op de overloop ligt een lijk: een grote, kale man met een mondkapje voor. De schrijver en zijn vrouw staan ernaast.

zijn vrouw Dat heb je er nou van!

schrijver Wat bedoel je?

zijn vrouw Steeds als jij een akkefietje met iemand hebt, maak je die persoon dood.

schrijver Maak ik die persoon dood?

zijn vrouw Ja. Dan ligt die ergens in een lift. Of, zoals nu, in ons trappenhuis.

schrijver Maar, hij ligt toch in ons trappenhuis? Dat heb ik niet verzonnen. We zitten niet in een van die gestoorde romans van mij. Dit is écht. *duwt voorzichtig met een voet in het lijk*

zijn vrouw Kom er niet aan!

schrijver Ik probeer te kijken of er nog een beetje leven in hem zit. Moeten we niet aan een pols van hem gaan voelen? Bij zijn borst luisteren of zijn hart nog klopt?

De schrijver aarzelt, hurkt neer, luistert in de buurt van het gezicht van het lijk. Het lijk heeft het hoofd van een waanzinnige, met opengesperde ogen.

zijn vrouw Nee. Die is dood. Altijd wat met jou. Lag hij er net ook al?

schrijver *komt weer overeind* Wanneer?

zijn vrouw Nou... je bent al wezen kijken of er iets was gebeurd. Heb je toen niet hier gekeken?

schrijver Jawel...

zijn vrouw En heb je hem niet gezien?

schrijver Hm...

zijn vrouw Wat nou, 'hm'?

schrijver Ik had hem wel gezien, maar ik dacht dat het niet echt was. Dat ik me maar iets had ingebeeld.

zijn vrouw Maar daar ligt hij dan. Je hebt het niet verzonnen.

schrijver Nu zeg je het zelf.

zijn vrouw Wat?

schrijver Dat dit echt is en niet een gebeurtenis in een van mijn romans. Wat zou je er eigenlijk van vinden wanneer ik je, werkelijk jou, zoals je bent, in een boek zou opvoeren?

zijn vrouw Wat boek? Welk boek? Je nieuwe boek?

schrijver Gewoon, in het algemeen, of nee, een boek van mij, en jij daarin, onder je eigen naam?

zijn vrouw Je bedoelt non-fictie?

schrijver Een soort van. Ik bedoel... als ik dit gesprek zou gebruiken, bijvoorbeeld, dan zou het niet woordelijk dit gesprek zijn, omdat mijn geheugen daar niet goed genoeg voor is. Ik moet dus improviseren.

zijn vrouw Waar zou dat dan precies over gaan, wat is de zin ervan, van dat boek dat een soort geïmproviseerde non-fictie is?

schrijver Het is nog geen boek. Ik vroeg het me gewoon af.

zijn vrouw Je vroeg het je gewoon af?

schrijver Ja.

zijn vrouw Wat vroeg je je gewoon af?

schrijver Hoe dat zou zijn, zo'n boek.

zijn vrouw Zullen we eerst eens iets hieraan doen? *knikt naar het lijk*

schrijver Iets hieraan doen?

zijn vrouw Wat doen mensen die een lijk in een trappenhuis aantreffen?

schrijver Nou? Nou? Nou? Wat doen ze?

zijn vrouw Ze bellen de politie.

schrijver O ja.

Ze zwijgen even allebei.

schrijver Maakt dat ons niet verdacht?

zijn vrouw Hoe bedoel je?

schrijver Weet jij hoe... hoe het lijk hier terecht is gekomen?

zijn vrouw Dat doet er toch helemaal niet toe?

schrijver Ik moet je iets vertellen.

zijn vrouw Heb jij... heb jij hem... vermoord? Wanneer heb je dat dan gedaan? Ik heb niets gemerkt! Ik wist niet dat je dat soort dingen deed.

schrijver Net zei je nog dat telkens als ik een akkefietje met iemand had ik die persoon doodmaakte.

zijn vrouw Ik zei... ik zei...
schrijver Rustig nou.
zijn vrouw Rustig nou?
schrijver Het zit zo. Soms zie ik iets.
zijn vrouw Soms zie je iets?
schrijver Ja, als jij de hele tijd gaat herhalen wat ik zeg, dan komen we er niet. Soms zie ik iets. Of iemand. Ik noem het zelf mijn schrijversblik. Ik zie die situatie of die persoon heel goed voor me. Het is een talent.
zijn vrouw Ik zie ook weleens iets. Blijven we hier trouwens nog lang praten over jouw talent of ga je me nog vertellen wat dit met... met het lijk te maken heeft?
schrijver Hebben we al bij elkaar geverifieerd wie het is?
zijn vrouw Geverifieerd wie het is? We weten toch allebei wie het is? Wanneer had je ook alweer ruzie met hem?
schrijver Ik heb geen ruzie met hem.
zijn vrouw Nee. Nu niet meer.

Ze zwijgen weer allebei een tijdje.

schrijver Ik ga de politie bellen.
zijn vrouw Dat lijkt me een goed idee.

3 de melding

Terug in de woonkamer. De schrijver drentelt heen en weer. Zijn vrouw kijkt geërgerd naar hem. De dochter volgt nog altijd stoïcijns het college over de Italiaanse renaissance en mompelt nog steeds af en toe een naam van een Italiaanse kunstenaar.

zijn vrouw Ga je nog iemand bellen?

schrijver Ja. Laat ik dat maar eens doen. *tikt op een vaste telefoon het alarmnummer van de politie in en noemt even later zijn naam en adres. Is niet goed te verstaan voor het publiek. Daarna tegen het publiek* Een beetje privacy stel ik wel op prijs. *nu weer tegen de telefoon* Er ligt een lijk op onze overloop. In het trappenhuis. Wacht. Ik zet u even op de speaker. Mijn vrouw is hier ook. Die heeft het lijk ook gezien.

politievrouwenstem *op de speaker* Is het een bekende van u?

schrijver Ja. Of nee, eigenlijk. Ik weet wie het is, maar ik ken hem niet goed. Nee, een bekende van mij zou ik hem niet willen noemen.

politievrouwenstem *op de speaker* Kent u hem nu wel of niet?

schrijver *denkt eerst nog een tijdje na en zegt dan* Ik weet wie het is.

politievrouwenstem *op de speaker* Is hij echt dood?

schrijver Ja...

politievrouwenstem *op de speaker* Hoe weet u dat?

schrijver Hij beweegt niet. Hij haalt geen adem. Hij doet niets.

politievrouwenstem *op de speaker* Belt u omdat er een misdaad is gepleegd? Voelt u zich bedreigd?

schrijver Nee, ik voel me geloof ik niet bedreigd. Maar ik vind het wel een vervelend idee dat er een lijk ligt.

politievrouwenstem *op de speaker* U weet wie het is?

schrijver Ja.

politievrouwenstem *op de speaker* Kunt u dan zijn naam zeggen?

schrijver Pjotr Waterdrager

politievrouwenstem *op de speaker* ...*na een korte stilte – een denkpauze blijkbaar* Zegt me niets. We sturen een wagen. Raakt u verder niets aan. *verbreekt de verbinding*

schrijver *tegen zijn vrouw* Ze sturen een wagen.

zijn vrouw Ga even kijken of hij er nog wel ligt.

schrijver Denk je dat hij weggewandeld is?
zijn vrouw Met jou weet je het nooit.

4 hij komt uit rusland

Voor zijn raam staat de schrijver op de uitkijk. En dan ziet hij ze arriveren.

schrijver De politie. En een ambulance.

De schrijver loopt naar de deur die toegang geeft tot het trappenhuis. Zijn vrouw loopt aarzelend achter hem aan. De schrijver drukt op het knopje van het licht, maar voordat hij verder nog iets kan doen komen er al twee rechercheurs en twee ambulancebroeders de trap op, allemaal met een mondkapje op.

rechercheur sparreboom Niets aanraken! De deur beneden stond open. Hebt u dat gedaan?

schrijver Nee. Ik heb alleen deze deur opengedaan. *tikt even op de deur van het trappenhuis* Ik denk dat hij het heeft gedaan. *knikt naar het lijk*

rechercheur sparreboom Sparreboom.

schrijver Nee, zo heet hij niet.

rechercheur sparreboom Nee, ik heet Sparreboom. Rechercheur Sparreboom. En dit is mijn collega Ketel. En dit zijn... Nu ja, mensen van de ambulance. En u bent de persoon die ons heeft gebeld? Kwam hij een bezoekje brengen?

schrijver Wie?

rechercheur sparreboom De man die hier nu voor uw deur ligt. Hoe heet hij? Heeft hij een sleutel van de deur beneden? Hoe komt hij hier terecht?

schrijver Hij komt uit Rusland. *glazige blik van rechercheur Sparreboom* Daar woont hij. Pjotr Wodkahapper. Ik denk niet dat hij een sleutel heeft van de deur beneden. Waarom zou hij die hebben?

rechercheur sparreboom Omdat het een goede vriend van u is?

schrijver Nee, dat kan ik niet zeggen.

rechercheur sparreboom Wie hebben toegang tot dit trappenhuis?

schrijver Er komt in dit trappenhuis vrijwel nooit iemand. Het is nu echt beslist drukker dan normaal.

rechercheur sparreboom Geen buurman of zo?
schrijver In dit trappenhuis komt op ons na, ik, mijn vrouw en mijn dochter, vrijwel niemand.
rechercheur sparreboom Dat zei u al.
schrijver Ja, dat zei ik al. U bent ook geboren in Den Haag!
rechercheur sparreboom Hoezo?
schrijver Dat kan ik horen! Ik ben ook geboren in Den Haag.
rechercheur sparreboom Dat doet er allemaal niet toe.
schrijver Nee, dat doet er niet toe.
rechercheur sparreboom De buurman?
schrijver De buurman? O ja, de buurman. Nee, die is er niet.
rechercheur sparreboom Die is er niet?
schrijver Er was een buurman op de eerste verdieping. Maar die had een eigen toegang aan de buitenkant van het huis. Ingewikkelde huizen altijd, in Amsterdam, hè? Op zolder hier had hij wel een bergruimte die van hem was, en daar bracht hij soms iets naartoe of daar haalde hij iets op. Maar niet vaak. Bovendien is hij nu dood.
rechercheur sparreboom Dood?
schrijver Ja, een tijdje geleden al. Doet er niet toe. Of dat is wel erg natuurlijk, maar dat heeft hier niets mee te maken. Op de derde verdieping, boven ons dus, woont een vrouw. Ze is de eigenares van een café in het centrum van de stad. Maar dat etablissement is gesloten in verband met de lockdown. Voor zover ik weet zit ze nu mokkend thuis. We horen haar nooit. Toen het café nog open was, kwam ze vaak midden in de nacht thuis en dan had ze soms een object bij zich, een schilderij dat ze uit het café had meegenomen of een grote fles bier van plastic zonder bier erin, zo'n ding dat wordt gebruikt voor reclaimedoelinden. Die troep kwam meestal niet verder dan het trappenhuis. Na een tijdje was het allemaal ook weer verdwenen.
rechercheur sparreboom U bent nog gekleed in ochtendjas...
schrijver Ik ben niet in paniek. Ik zit in feite met mijn gedachten nog bij mijn schrijven. Ik ben schrijver van beroep. Schrijven gaat het beste wanneer je net bent opgestaan, is mijn ervaring. Dus: ik ga niet eerst douchen en uitgebreid ontbijten, het enige wat ik doe is dat ik een kop koffie drink. Schrijven hoort in zekere zin bij de nacht, bij de dromen, je moet niet geremd zijn, iets wat je in de nuchterheid van de dag die

volledig op gang is gekomen wél bent. Al met al sta ik hier nog enigszins dromerig en gekleed in mijn ochtendjas.

rechercheur sparreboom Vindt u het goed als we naar binnen gaan?

Dan kunnen deze mensen *wijst vaag om zich heen* rustig hun werk doen.

5 een literaire discussie

De schrijver en rechercheur Sparreboom zitten aan de grote tafel. Het mondkapje van de rechercheur is inmiddels af en het ligt op de tafel voor hem. De dochter van de schrijver volgt nog steeds het college over de Italiaanse renaissance en mompelt af en toe de naam van een Italiaanse kunstenaar. De vrouw van de schrijver is verse koffie gaan zetten. Rechercheur Ketel is bij de ambulancebroeders in het trappenhuis gebleven. Daarvandaan klinken af en toe stommelige geluiden. Een meisje loopt over het toneel met in haar handen een groot kartonnen bord waarop staat: Een literaire discussie. En ze gaat weer af.

schrijver Moet er niet ook een forensisch team of hoe heet dat langskomen?

rechercheur sparreboom *steekt geruststellend zijn rechterhand op en beweegt die ook een beetje op en neer* Het is donker buiten.

schrijver Kent u de oude Russen?

rechercheur sparreboom De oude Russen?

schrijver Russische schrijvers. De negentiende eeuw. Dostojevski. Tolstoj. Gogol. Die lui.

rechercheur sparreboom Ah, mooi.

schrijver Ik hou er niet van.

rechercheur sparreboom Ook niet van Tsjechov?

schrijver Tsjechov? Ik kwam er onlangs achter dat ik júíst aan Tsjechov een hekel heb. Tsjechow. Hoort u wat ik doe. Ik zeg het nu met een w. Tsjechow. Je hebt er ook geen idee van hoe de namen van die Russen moeten worden geschreven of uitgesproken. Tsjechov. Tsjechow. Tolstoi. Tolstoj. Dostojevski. Dostojewski.

Zijn vrouw komt binnen met mokken koffie – uitgesproken literaire mokken, die oranje en witte met het logo van Penguin Books erop – en ze trekt een wenkbrauw op in de richting van de schrijver.

schrijver Wat is er?

zijn vrouw Gedraag je je een beetje tegen de rechercheur?

schrijver We hebben een literaire discussie.

zijn vrouw Dat bedoel ik.

schrijver Wat bedoel je?

zijn vrouw Nou, een literaire discussie wil bij jou nog weleens uit de hand lopen. *zet de mokken koffie neer en gaat zelf ook aan tafel zitten. Schuift met suikerpot en melkkannetje die al op tafel staan*

schrijver Uit de hand lopen?

rechercheur sparreboom Meneer hier heeft het over Russische schrijvers. De oude Russen. Uit de negentiende eeuw. Meneer zegt dat hij niet van Tsjechov houdt.

zijn vrouw Dat bedoel ik. Wie houdt er nou niet van Tsjechov?

rechercheur sparreboom *wijzend met een beschuldigende vinger* Hij!

schrijver *kijkt opeens geconcentreerd naar rechercheur Sparreboom* Ik ken...

rechercheur sparreboom 'In de tuin was het stil en koel; over het gras lagen donkere, roerloze schaduwen. Van heel ver weg, mogelijk zelfs van buiten de stad, klonk de roep van de kikkers. Mei, de lieve meimaand, was aangebroken! De lucht nodigde uit tot diep inademen en tot gedachten aan de geboorte van een andere lente, buiten in de bossen en velden, mysterieus, wondermooi, weldadig en heilig, ontoegankelijk voor de zwakke, zondige mens. Je zou zomaar willen huilen.' Gewoon maar een stukje Tsjechov. Maar ik weet wat u wilt zeggen. Ik ben hier eerder geweest. Dat moet zo'n vijf jaar geleden zijn geweest, misschien iets langer.

schrijver Ik wil iets zeggen. Een soort monoloog. Mag dat?

rechercheur sparreboom Ga uw gang. Dat deed u vijf jaar geleden ook. U stak eindeloze verhalen af.

schrijver Ik herinner me dat we voor het eerst in dit huis waren. We gingen kijken of het wat voor ons was, en de bewoners die het huis gingen verlaten zaten er nog in. Er woonde een jong stel, een jonge man en een jonge vrouw. Het was een donkere oktoberavond en er hing een prachtige kroonluchter boven een grote eettafel aan de voorkant van het huis. In de hoek, schuin tegenover het raam, was een scheve muur – ik was al snel elk gevoel van richting hier kwijt – en daarvoor stond een bureautje en daaraan zat de jonge vrouw stoïcijns een boek te lezen, terwijl de potentiële nieuwe bewoners door haar man of vriend

werden rondgeleid. Het was een felgeel boek, een roman, ik herkende de nieuwe Martin Amis, in het Engels: *Yellow Dog*. 'Martin Amis!' zei ik. 'De nieuwe!' De jonge vrouw keek op, leek niet te willen worden gestoord tijdens het lezen, maar glimlachte uiteindelijk toch, en ze zei: 'Ik ben fan.' 'Fan?' vroeg ik. 'Van Martin Amis.' Ik wist niet of ik ook fan was, maar ik was wel altijd benieuwd naar zijn nieuwste roman. Dit speelde zich af in de tijd dat je gewoon nog bij mensen door hun huis kon lopen, dat je bij mensen in de buurt mocht komen, dat je met ze een gesprekje over boeken kon hebben zonder dat er eerst allerlei voorzorgsmaatregelen moesten worden genomen en zonder dat je er de kreet aan moest toevoegen dat je je boeken bij de lokale boekhandelaar moest kopen. Ik hoorde haar man of vriend tegen mijn vrouw zeggen dat er op het balkon nooit zonlicht kwam. 'Hij heeft het voor mij geschreven,' zei ze. 'Voor jou?' Ze draaide het boek naar me toe en liet me de bladzijde zien waarop de opdracht was afgedrukt, 'To Isabel' stond er. 'Ik heet Isabel,' zei ze. Ik keek haar gespeeld verbaasd aan en vroeg toen: 'Is hij goed? Het boek, bedoel ik, is het een goed boek?' 'Martin Amis is altijd goed,' zei ze. 'Ik zei het al: ik ben fan.'

rechercheur sparreboom Ik zei het al: het is donker hier.

Ze zwijgen. Af en toe zegt de dochter de naam van een Italiaanse kunstenaar.

rechercheur sparreboom Die meneer en u, vertelt u er eens iets meer over. Wat zijn uw problemen met die meneer in het trappenhuis? Het lijkt?

schrijver De Dostojevski van de polder.

rechercheur sparreboom De Dostojevski van de polder?

schrijver Zo noem ik hem ook wel. Dat is een grapje.

rechercheur sparreboom U vindt hem een goede schrijver?

schrijver Nee. Helemaal niet zelfs. Maar ik denk dat u het met mij niet over zijn literaire kwaliteiten wilt hebben.

rechercheur sparreboom Ach...

schrijver Hij woont in Rusland en hij vergelijkt zichzelf voortdurend met de grote Russen. We hadden het al even over hen, over de grote Russen, bedoel ik.

rechercheur sparreboom *alles overdreven uitgesproken, maar met bewondering* Tsjechow. Tolstoi. Dostojewski.

schrijver Wat je ook van hen vindt...

rechercheur sparreboom Ja, we weten wat u van hen vindt.

schrijver ...de boeken van onze eigen Dostojewski van de polder kunnen daar helemaal niet aan tippen... die komen niet in de buurt van het werk van Tolstoj of Tsjechov. Kent u ook het werk van Vladimir Nabokov?

rechercheur sparreboom Is dat ook een Rus?

schrijver Wat denkt u zélf? *begint de naam op allerlei vreemde en overdreven manieren uit te spreken, met telkens de klemtoon op een andere lettergreep* Nabókov. Nábokov. Wladimir. Nabokovski. Nabokow. 'Lolita, licht van mijn leven, vuur van mijn lendenen. Mijn zonde, mijn ziel. Lo-lie-ta: de punt van mijn tong klakt drie keer trapsgewijs omlaag tegen mijn verhemelte en klakt bij "drie" tegen mijn tanden. Lo. Lie. Ta.'

rechercheur sparreboom U hebt het nu dus toch over zijn literaire kwaliteiten.

schrijver Eh... Ik ben u even kwijt.

rechercheur sparreboom De literaire kwaliteiten van, eh, Pater Waterhopper.

schrijver *begint de naam vreemd uit te spreken, op zijn Russisch* Waterdráger. Wáterdrager. Waterdragert.

zijn vrouw Blijf je er wel een beetje bij?

schrijver Zijn literaire kwaliteiten? Ja, wat zal ik zeggen? Ik wil het ook wel even over hem als mens hebben.

zijn vrouw O god, nee, begin daar nu maar niet over. Het is zo al erg genoeg.

schrijver *onverstoorbaar* Hij is vaak op Facebook, Twitter en Instagram te zien. Hij fulmineert dan tegen alles en iedereen. Of niet helemaal tegen alles en iedereen: hij houdt heel goed zijn commerciële belangen in de gaten. Boekhandelaren kunnen op zijn onmetelijke liefde rekenen, want die moeten zijn werk immers verkopen. Kent u een boekhandelaar?

rechercheur sparreboom Hè...

schrijver *samenzweerderig* Ik moet dat natuurlijk niet zeggen, en ik hoop dat dit onder ons blijft, maar... vreselijke mensen. Koop lokaal!

Br... Hoe verzin je het?

zijn vrouw Hou je nou een beetje in. Denk aan je carrière. *richt zich tot het publiek* Hij meent het niet hoor. Er zijn ook heel lieve boekverkopers. Echt deskundige mensen. Vaklui. Je loopt een boekhandel binnen. Je weet niet wat je moet kopen. Je hebt géén idee. En de boekhandel adviseert je. Even later loop je met een boek naar buiten. Het is een wonder. Vergelijk dat eens met een groenteboer. Daar moet je het allemaal zelf verzinnen.

rechercheur sparreboom Peter Waterschepper...

schrijver Ja. Een tijdje terug zag ik hem op Twitter. Had hij een filmpje geplaatst. Hij stond in een Russische straat, ergens in Rusland dus, te brullen dat Nederland de nieuwe DDR was. Het was niet goed te begrijpen wat hij daar precies mee bedoelde, maar hij kreeg veel bijval. Likes. Zo heet dat. Bijzonder aan deze schrijver is dat hij er op een bepaalde manier in slaagt zich te presenteren als een buitenstaander. Hij netwerkt zich een slag in de rondte en tegelijkertijd weet hij voor zichzelf het imago te creëren dat hij een eigenheimer is, iemand die zich nergens iets van aantrekt. Ik voel me een beetje nostalgisch worden.

zijn vrouw O god.

rechercheur sparreboom Nostalgisch?

schrijver Voordat het virus was uitgebroken kwam je in ons beroep elkaar op feesten tegen. Of op culturele bijeenkomsten. Op boekpresentaties. Zuipen. Het is raar hoe nostalgie werkt. Zelf verlang ik niet echt naar die tijd terug. Dus waarom komt er nu opeens zo'n goudkleurig waas overheen alsof het leuk was? Ik heb inmiddels van andere schrijvers begrepen dat ze het missen. De bijeenkomsten. De feestjes. De interviews. Ik herinner me dat de schrijver die nu bij ons in het trappenhuis ligt een keer op zo'n feestje met mij op de vuist wilde.

rechercheur sparreboom Ik denk dat de zaak is opgelost.

schrijver Zijn grote hoofd was helemaal rood geworden en met een vinger prikte hij me in mijn borst.

zijn vrouw Moet je dit nu weer allemaal ophalen?

schrijver Ik kon niet bedenken wat de precieze reden was waarom hij zo boos op me was. Ik had inmiddels het een en ander gedronken, ik ben immers ook schrijver, maar volgens mij bleef ik rustig, iets wat van mijn opponent niet kon worden gezegd. Hij rekende er waarschijnlijk op

dat hij me in het geval van een fysiek gevecht gemakkelijk kon hebben of dat ik het niet zo ver zou laten komen. In beide gevallen vergiste hij zich. Ik wist dat als het werkelijk op knokken aankwam, degene die bereid was zonder rem erop te strijden, het gevecht zou winnen. Ik wist dat ik dat zou zijn. Want ik was rustig, maar juist daarin zit het gevaar: ik was me inmiddels zo aan het ergeren aan hem, dat ik hem met alle plezier dood zou slaan. U zei dat de zaak was opgelost?

rechercheur sparreboom Gaat u door, gaat u door.

schrijver Waar was ik gebleven? O ja, ik zou hem met alle plezier doodslaan. Maar hoewel de wereld dan van hem verlost zou zijn, zou ik er zelf ook schade van ondervinden. Ik had geen zin om voor dit akkefietje de gevangenis in te draaien. 'Geen enkel argument, geen enkel argument!' was mijn opponent inmiddels aan het schreeuwen. 'Geef me nou eens een argument! Weet je...' Dat zei hij dus, hè. '...ik kan het niet meer aanzien... ik...' Dat was hij dus, hè. Hij maakte een beweging, het leek alsof hij me ging aanvallen, maar in werkelijkheid wilde hij dat de mensen die eromheen stonden hem tegenhielden, of dat ze in elk geval de indruk wekten dat ze hem tegenhielden, maar niemand begreep zijn bedoeling goed. 'Ach!' riep hij uiteindelijk uit. Met zijn rechterhand maakte hij een wegwerpgebaar, hij wendde zich van me af en liep met grote passen weg, de zaal uit waarin we ons bevonden, via een halletje ging hij naar buiten. Even later stond hij op de gracht, ik kon hem nog door de doorzichtige deuren zien, af en toe keek hij naar binnen, daarbij balde hij een vuist.

rechercheur sparreboom De kwestie is me geheel en al duidelijk. Ik wil nog een paar dingetjes weten.

schrijver Ja. Ik denk dat ik weet wat u wilt weten.

rechercheur sparreboom O, weet u dat?

schrijver Ja.

rechercheur sparreboom De Russen?

schrijver Prima.

rechercheur sparreboom Problemen met Paalman?

schrijver Nee.

rechercheur sparreboom Peek, Ouariachi, Hofland?

schrijver Toppers.

rechercheur sparreboom Don Duyns? Marijke Schermer?

schrijver Fantastisch.

rechercheur sparreboom Wie hebben we de vorige keer nou weer uit dat trappenhuis moeten halen? Japin? *op zijn Nederlands uitgesproken als Ja-pin of overdreven Frans* Hoe zat het ook weer? U denkt eraan en vroeg of laat liggen ze... Nu ja, maakt niet uit. We halen hem weg. Die nep-Rus. De Dostojevski van de polder. Die... Laten we zijn naam maar niet meer noemen. Het komt helemaal in orde. *staat op en loopt de woonkamer uit*

6 rust

De schrijver en zijn vrouw kijken naar beneden. Er is niets of niemand meer in het trappenhuis te zien. Vanuit de woonkamer klinkt de stem van hun dochter die nog steeds namen van Italiaanse kunstenaars voor zich uit spreekt. Aanvankelijk zacht maar steeds harder klinkt er treurige Russische muziek.

Stuk voor stuk ging bij De Theatertroep in première op 24 september 2021 in theater Frascati in Amsterdam.

Schrijvers: Don Duyns, Tom Hofland, Jamal Ouariachi, Iduna Paalman, Gustaaf Peek, Marijke Schermer en Arie Storm

Spelers: Rosa Asbreuk, Roos Bottinga, Patrick Duijthoff, Kyrian Esser, Elisabeth ten Have, Timo Huijzendveld en Nicoline Raatgever

Redactie: Josje Kraamer en Don Duyns

Vormgeving: Roos Visser

Productie en marketing: Lolita Storm

www.theatertroep.nl

Arie Storm (1963) debuteerde in 1994 met de roman *Hémans duik*, die vervolgens werd genomineerd voor de Debutantenprijs. Daarna schreef hij nog elf romans. Zijn laatste romans *List en leed* (2019) en *Schoonheidsdrift* (2021) en zijn spraakmakende boek *Het horrortheater van de Nederlandse literatuur* (2019) werden alom geprezen. In 2018 schreef hij het toneelstuk *Circus Reve*, opgevoerd door Stichting Moskou. 'Circus Reve ontroert en zorgt voor Reviaanse weemoed in Betondorp,' schreef de Volkskrant.

DON DUYNS

PUNTGAAF

DE NIEUWE TONEELBIBLIOTHEEK

De Nieuwe Toneelbibliotheek

Tekst #NR 637

STUK VOOR STUK

26.

© 2021, Don Duyns, Tom Hofland, Jamal Ouariachi, Iduna Paalman, Gustaaf Peek, Marijke Schermer, Arie Storm

Personen

Fred Bremen

Gregoor

Masja

Bob

De top van de Jungfrau. Fred Bremen, een besneeuwde alpinist, hijst zich de laatste meters omhoog. Hevig hijgend, koud, verloren, maar trots.

fred bremen Eindelijk.

Mijn god.

'At last.'

Even... even op adem komen.

Hoe ijl de lucht hier is...

CO2 met scheermesjes.

Daar ben ik dan.

Daar ben je dan, Fred.

Daar sta je dan, op het dak van de wereld.

En je kraamt niks anders uit dan clichés, klootzak.

roept 'I'm the king of the world!'

Dat kan er ook nog wel bij.

Niet overdrijven nu.

Het is de Jungfrau maar.

Een vierduizender.

Maar wat voor één!

Ik zal niet de laatste zijn die hier een paar tenen verliest.

Frostbite de luxe.

Ach, wat moet een mens ook met tenen?

Het gaat erom dat je je grenzen verlegt!

Niet dat je tot in hoge ouderdom al je extremititeiten behoudt.

Een alpinist die sterft met al zijn vingers en tenen intact, die heeft nooit echt geklommen.

Dat is een toerist. Een 'bezoeker'. O, wacht.

Eerst vastleggen!

Bewijzen.

Hij haalt met moeite een kleine camera uit zijn zak. Richt die op zichzelf.

Hallo thuisfront, hier Fred Bremen,

jullie papa, echtgenoot, broer, vriend...

Ik heb het gehaald, de top.

Hoera!

Hij schudt aan de camera.

Fuck, bevroren!

Ze hadden nog zo gezegd in de klimshop: 'deze bevriest gegarandeerd niet.'

Wel dus.

Klotezooi.

Dan maar puur op audio...

Hij haalt een dictafoon uit zijn zak. Praat erin.

Hallo, dit is Fred Bremen op de top van de Jungfrau.

Het is me gelukt, het is volbracht.

Het is nu zondag. Of maandag, of...

Weet ik veel wat voor dag het is!

Beetje gedesoriënteerd, zuurstofgebrek.

Maar ik ben goed, ja ik ben goed, okay.

Onderweg ben ik Johannes en Simon uit het oog verloren.

Er stak een venijnige sneeuwstorm de kop op die ons uit elkaar rukte.

Kabels? Ja natuurlijk hadden we...

Hij kijkt naar de dictafoon, die vastloopt.

Kut!

Hij gooit de ook defecte dictafoon de berg af.

Lekker dan.

Geen bewijzen.

Ook prima.

Ik hoef niks te bewijzen.

Voor wie?

Voor wat?

Ik weet voor mezelf dat het gelukt is.

Dat mij gelukt is, waar zovelen falen.

Ik ben een winnaar.

Jij, Fred, bent een winner.

hard gerommel klinkt, Fred schrikt

Tering!

M'n maag.

Fred opent een blikje eten en schrokt het naar binnen.

Nu niet verslappen, Fred.

Je moet nog naar beneden.

Bewaar je energie voor de afdaling.

Gevaarlijker nog dan het klimmen.
Eén verkeerde stap en je ligt als lijk in het dal.
Als een verscheurde pop vol butsen.
Voorzichtig dalen.
Maar nog niet.
Nog even niet naar beneden.
Nog even genieten van deze Reus.
Waar niks boven me is.
En wat onder me is, me niks kan schelen.
Waar alleen ik ben.
Alleen ik.
Ik alleen.

Een stem klinkt.
stem *off stage* En ik.
fred bremen Wat?
Wie zegt daar wat!
Er kan hier niemand zijn.
stem *off stage* Toch ben ik er.

Gregoor stapt tevoorschijn. In tegenstelling tot Fred is deze jongere man niet gekleed in de voorgeschreven uitrusting. Hij draagt een zwarte coltrui, nauwsluitende grijze broek en bordeelsluipers.

gregoor Goedemiddag. Ik hoop dat ik niet stoort?
fred bremen *in verwarring* Sorry maar dit...
U bent...
U heeft geeneens...
gregoor U bedoelt mijn gebrek aan uitrusting?
fred bremen *hervindt iets van zijn kalmte* Ja dat. Er is geen mens die zo de Jungfrau bedwingt. Kan niet!
gregoor Ik heb mezelf getraind om met minimale uitrusting de berg op te gaan. Wel heb ik een *toont ouderwetse rol touw* klimtouw.
fred bremen U kunt hier niet óók zijn.
gregoor Omdat u hier al bent?
fred bremen Precies. Ik kwam niemand tegen onderweg.

Behalve mijn medeklimmers, maar die hebben het niet gehaald.
Mijn prestatie is uniek.
Onder deze weersomstandigheden de westwand van de Jungfrau
bedwingen. En dan kom jij hier, op je bordeelsluipers!
gregoor Hm.
Er was wel iemand onderweg.
Na u kwam ik.
Ik heb u horen vloeken.
Horen bidden tot god.
Horen smeken om uw lieve moedertje.
Anneke, heet ze toch? Anneke van Looij?
doet na, beetje Queen
Mamaaaa.
Fred draait zich van Gregoor af.
fred bremen Hou mijn moeder erbuiten!
En doe mij niet na of ik een bange Freddy Mercury ben.
gregoor Zoals je wilt.
Ik bedoel er niks kwaad mee.
Als jij...
fred bremen *onderbreekt hem* Ga je nu opeens 'je' zeggen?
Ik vond het vovoyeren eigenlijk wel zo fijn.
gregoor Aangezien we elkaar heel intiem gaan leren kennen, lijkt me
dat onzin, 'u zeggen'. In het aangezicht van de dood past geen
achterhaalde beleefdheidsfrase.
fred bremen Zeg dat nog eens!
gregoor Wat? 'past geen achterhaalde beleefdheidsfrase'?
fred bremen Nee, dat 'aangezicht van de dood'.
gregoor Dat lijkt me duidelijk toch? In deze mist zullen we nooit het
juiste pad terug meer vinden. Jij, Fred Bremen, bent zomaar ergens
omhoog geklommen waar geen weg naar beneden is. *voor Fred iets als*
'maar...' kan zeggen Sorry, ik moet even...
Gregoor is weg, achter een stuk steen of iets dergelijks. Mist trekt enorm
snel op.
fred bremen Goed.
Dit zijn hallucinaties. Heel leuk. Maar niet heus.
Heb ik over gelezen in de dagboeken van grote klimmers.

Je eigen hersens draaien je een loer.
Hij was hier niet, de figuur.
Hij is niemand.
Hij heeft geen stem.
Hij heeft geen naam.
Hij is niemand.
Niets.
Gregoor komt terug met twee dampende bekers thee.
gregoor Thee, Fred? Thee?
fred bremen Graag.
Fred neemt de thee aan van Gregoor. Nu pas zien wij dat zijn handen meer van behaarde klauwen weghebben.
gregoor Alsjeblieft.
fred bremen Wat is er met je handen?
gregoor O, niks. Niet op letten.
fred bremen Goed. Omdat ze meer weg hebben van klauwen.
gregoor *geïrriteerd* Ik zeg toch, niet op letten!
fred bremen Okay. Wil je zelf geen thee trouwens?
gregoor Ik drink nooit thee op de top van een berg. Dat brengt ongeluk.
fred bremen Haha. Dan niet.
Fred verbrandt zijn mond aan de hete thee.
fred bremen Au!
gregoor Dat zeg ik.
fred bremen Klotezooi.
Toch drinkt hij door, vrij gulzig ook.
gregoor Rustig drinken Fred, anders kunnen je darmen exploderen...
fred bremen Luister, wat weet je van deze berg.
gregoor Ik weet alles van deze berg.
fred bremen *schamper* Ja, hè hè. Ik ook. Ik heb alles gelezen wat er maar te...
gregoor Nee. Ik weet echt alles van deze berg.
Fred, die steeds meer begint te rillen, bekijkt Gregoor met hernieuwde interesse.
fred bremen Dat zal wel. Straks zeg je nog dat je de berg bènt.
Gregoor lacht vreugdeloos en kort.
gregoor Ha ha. Nee man, doe normaal, ik ben de berg niet. Maar ik

voel wel, ik voel een zekere verwantschap. Zeg je dat zo?

Fred schudt zijn hoofd.

fred bremen Wat jij wil. Voor wie is die tweede beker?

gregoor Voor haar.

Gregoor wijst op een vrouw.

masja Hallo.

Masja draait zich om. Ze was er al die tijd al, maar omdat ze in het wit gekleed was (winterkleding & muts) viel dat niemand op.

fred bremen Wat! Wie ben jij?

masja Masja.

fred bremen Mensen heten alleen Masja in toneelstukken van Tjechov.

masja *die kent ze niet, die toneelstukken Tjechov? Maak jij je daar nou maar niet druk over Fred. Mag ik de thee, Gregoor?*

Gregoor geeft haar de thee.

gregoor Natuurlijk, Masja.

Gregoor geeft de thee aan Masja. Als hun handen elkaar raken grommen ze beiden bijna onhoorbaar.

masja Lekker, Gregoor.

gregoor Het is darjeeling.

masja Dat is heel attent. Maar hij heeft er zijn mond aan verbrand.

fred bremen *heeft er genoeg van* Ik ben hier... 'Masja'... met walgelijk veel moeite omhoog geklommen. Mijn vrienden, mijn klimpartners van jaren...

masja *vult aan* Johannes en Simon. Een kleine en een grote man.

fred bremen Precies. Die zijn waarschijnlijk om het leven gekomen bij een poging mij te volgen. Onze groep is versplinterd.

masja Versplinterd? Je bedoelt volkomen uit elkaar gevallen. Heb jij moeite gedaan ze te helpen, Fred?

gregoor Of, of, of heb jij ze in de steek gelaten?

Hier is Fred helemaal niet van gediend.

fred bremen *pisnijdig* Wát suggereren jullie precies? Willen jullie me pijn doen?

Masja grijnst alleen maar. Dat is behoorlijk irritant en enigmatisch.

Precies NU heeft Fred er genoeg van.

fred bremen Wie zijn jullie twee, wat is jullie connectie en waarom verstoren jullie mijn bergbeklimmersdroom!

gregoor Dat zijn een hoop vragen, Fred. Welke wil je het eerst beantw...

fred bremen *onderbreekt hem* Ik gooi je die thee in je smoel als je geen antwoorden gaat geven. *tot Masja* En jij ook! Ga praten. Ga praten en geef antwoorden.

masja Geen punt. Ik heet Masja. Dat weet je. En hoe hij heet, weet je ook.

gregoor Mijn naam is Gregoor, Fred. Gewoon Gregoor. *random* Vivat!

fred bremen *tot Gregoor* Leiden? Kennen wij elkaar van het zooien?

Gregoor grijnst, dat ziet er niet prettig uit.

Wacht... maar, hoe kennen wij elkaar?

masja Er was ik. Ik was er. Ik ben je vrouw, Fred. We zijn getrouwd in de oude Koepelkerk. Jij droeg een blauw gestreept pak. Het was van wol en veel te warm. Je zweette als een os terwijl je mij het jawoord gaf. Onze vriend Bart hield een veel te lange speech. Iets over dromen in de bijbel en hoe die voorspellende waarde hebben of zouden hebben. Dat moet je je toch allemaal kunnen herinneren!

fred bremen *als betoverd* Ja... Jij droeg een simpel wit jurkje. Maar het stond je volmaakt. Je glimlach toen je ja zei... nou dat was... dat was... was zo mooi...

masja Al onze vrienden waren er. De vrienden die we toen hadden. Ook Johannes en Simon.

fred bremen We dronken buiten champagne zonder alcohol.

gregoor Zonder alcohol? Waarom?

masja Bemoei je er niet mee, Gregoor.

fred bremen Maar wat ik niet snap Masja...

Masja opent vragend haar ogen iets wijder dan daarvoor.

fred bremen Wat ik dus echt niet begrijp... wat doe jij boven op de Jungfrau? Jij die geen klimervaring hebt, jij met je hoogtevrees.

masja Wat ik hier doe?

fred bremen Ja!

masja *kijkt even naar Gregoor* Eh... kan het zo zijn dat ik ook wel eens zo'n mooie ervaring wilde hebben? In eh... in plaats van thuis te wachten op berichten van de berg?

Fred schudt zijn hoofd.

fred bremen Heel onvoorstelbaar. Nee, nee, jullie luizen mij ergens in.

Jij bent mijn vrouw niet. Dat zie ik nu heel duidelijk. En jou, 'Gregoor', ken ik niet uit mijn studietijd. Jullie hebben iets bekends, dat is waar maar...

gregoor *onderbreekt Fred* Voel je je niet schuldig, Fred?

fred bremen Waarover?

masja Je hebt je twee vrienden dood laten gaan.

fred bremen Dat weten we niet! Dat weten we verdomme niet! En als het zo is, dan stierven ze een bergbeklimmersdood. En dat is het mooiste einde dat er bestaat.

Gregoor trekt Masja aan haar arm een eindje weg.

gregoor Hij lult alles recht wat krom is.

masja *of ze Russisch hoort, of Swahili* Wat krom is?

gregoor Zo zeg je dat. Hij heeft geen geweten.

Masja draait zich weer naar Fred.

masja Heb jij geen geweten, Fred?

fred bremen Ik kon er niets aan doen! In mijn situatie hadden zij precies hetzelfde gedaan! Je mag nooit je eigen leven in gevaar brengen door een ander te willen redden tegen elke prijs.

gregoor Tegen elke prijs moet je dat nou juist wel doen.

fred bremen Wat?

gregoor Dat is wat het betekent mens te zijn, dat je tegen elke prijs het leven van een ander zult redden, als dat van je gevraagd wordt.

Fred schudt zijn hoofd.

fred bremen Het ging niet. Het ging gewoon niet. Ging niet.

masja *aait hem* Rustig maar.

gregoor Ja, ga dat ook nog troosten ook.

Fred schudt Masja van zich af.

fred bremen Maar ik heb wél de top gehaald. Niets doet 't nog, maar ik heb wel de top gehaald.

gregoor Het is je laatste daad.

fred bremen Kan me geen reet schelen! Ik heb gewonnen. Ik heb het gehaald. Ik!

masja *zacht* Wij zijn hier toch ook?

fred bremen Ja. Maar niet echt. Jullie zijn vleesgeworden fragmenten van mijn verbeelding. Jullie zijn ectoplasmes uit mijn geplaagde brein, jullie...

Gregoor stampt op de grond.

gregoor Ik kan je verzekeren dat wij geen ectoplasmes zijn!

fred bremen Engelen?

gregoor Nee.

fred bremen Duivels?

masja Nee.

fred bremen Het maakt me niet uit wat jullie zijn. Wat of wie. Hij heeft behaarde handen en jouw ogen staan te licht. Maar het geeft niet. Jullie zijn ramptoeristen, is dat het? Jullie komen je aan mijn einde vergapen.

gregoor De vraag is, Fred, ben jij klaar voor jouw eeuwige nacht?

fred bremen Nee, Gregoor, nee! Daar ben ik zeker niet klaar voor! Ik ga naar beneden. Zonder ballast.

Fred gooit zijn rugzak af.

fred bremen En ik zeg tabee! Tabee, jullie! Want ik zal... ik zal... Zal ik...

Fred stokt midden in de zin. Gregoor schudt zijn hoofd.

gregoor Hij freezet. Het is gebeurd, Masja. Kom mee.

masja Nee. We moeten hem nog een kans geven. Kunnen we niet resetten?

gregoor Dit is geen game, Masja. We zijn hier al veel te lang. Het begint in de gaten te lopen.

masja In welke gaten?

gregoor Dat is een uitdrukking die zij gebruiken.

masja Ah, zij. En wij niet?

gregoor Wij niet, nee. Zijn tijd is om, onher-roepelijk.

Hij wil Masja aanraken, zij slaat zijn hand weg.

masja Het gaat niet om tijd. Je bent gewoon niet bereid om meer in hem te investeren.

gregoor Nee. En geef me 's ongelijk. Kijk nou zelf. *wijst op frozen Fred* Dit is toch een ongelooflijke lul.

masja Dat eeuwige oordelen van jou...

gregoor Ja?

masja Spuugziek word ik ervan. Ik zie nog iets goeds in hem.

gregoor En dat is geen oordeel.

Masja zucht.

masja Nee. Nee, dat is iemand een kans geven. Dat is verder willen

kijken dan iemands etalage.

gregoor Hoe jij praat. Zo praten wij niet. Jij neigt te veel naar hun kant. Daar zijn wij niet voor. Wij bewaken een balans. Deze man, deze mens, heeft zijn leven lang – zijn hele leven tot dusverre, tot dit punt – nog nooit iets voor een ander gedaan. Dit is één brok toxic masculinity. Het spijt me, maar ik trek de spreekwoordelijke stekker eruit.

masja Ik wil nog overleggen.

gregoor Genoeg! Al die communicatie maakt me doodmoe.

Gregoor loopt op Fred af. Wat gaat hij doen?

Fred beweegt een beetje.

masja Wacht!

gregoor Wat!

fred bremen *komt een beetje tot zichzelf* Uuurrghhhh...

masja Fred? Fred Bremen? Geboren in 1983 in Haringvliet?

fred bremen Uuurgghhh?

gregoor De kou heeft zijn brein bereikt, Mas. *kijkt op zijn horloge* Ik stel de tijd van overlijden vast op...

masja Nee! Hij heeft nog... Er is nog... Kijk dan...

gregoor Wat moet ik zien?

Masja straalt.

masja Er is nog iets in hem!

fred bremen *als in een trance* Het is wonderbaarlijk. Je klimt en klimt en klimt, tot je boven je nog alleen maar lucht ziet, ijle lucht, broze lucht, breekbare hemel. Alles is onderweg van je afgevallen. Wie je was, wie je bent, wat je ambities zijn, je dromen, je geheime verlangens. Dat alles is foetsie. Zeg ik foetsie? Ik zeg foetsie! Ik gebruik woorden die ik jaren geleden ben verloren, die ik – dacht ik – vergeten was. Mezelf heb ik lang en vol overtuiging gezien als een coherente constructie. Een mens uit één stuk. En nu? Hoe is het nu? Ik verbrokkel. Ik desintegreer. Ik ga foetsie. Er is nog zuurstof in mijn hersens, maar niet veel. Ik ben, ik was, ik word de berg. Wij zijn de Jungfrau. Jij en ik, goddeloze, vuige, beestachtige natuur. De top die ik bereikt heb zal tegelijk mijn finish zijn. Kan ik daarmee akkoord gaan? Fred Bremen, ga je daarmee akkoord? Een schilder van abstracte werken zei ooit: dat ik sterfelijk ben, wordt pas bewezen op het moment dat ik sterf. Of was het een auteur van met absint besprenkelde werken? Die overmoed, dat jij de enige zal zijn die

onverwoestbaar is, die ken ik. Kende ik. Nu wil ik foetsie. Wil ik verdwijnen. Wegzinken in de plooiën van deze berg. Dan, zakken. Langzaam zakken in het granodieriet, in het gabbro, in het basalt. O, take me home sweet country road, take me home. Wie wil me hebben? O ontvang me. Ik leg mijn moeie hoofdje neer en ga.

Fred sterft.

stilte

Masja veegt een traan weg.

gregoor Ik moet je zeggen...

masja *pissig* Wát? Wat moet je zeggen?

gregoor Nou, er zat meer in hem dan het leek. Nog wat benzine in de tank, zogezegd.

Masja is verbaasd. Dat toont ze subtiel.

masja Benzine?

gregoor Maakt niet uit. Dat hij leeg leek. Dat bedoel ik. Ze kunnen je soms verbazen, vind je niet?

masja *peizend* Ja, ze kunnen je verbazen.

gregoor En jij zag dat Masja.

masja Noem me niet zo.

gregoor *onverstoorbaar* Jij zag dat, omdat jij altijd bereid bent verder te kijken. Jij bezit iets, iets kostbaars dat ik nooit zal kennen: empathie.

masja Dat woord ken ik niet.

gregoor Je leeft mee, zelfs met zo iemand als Fred, die zelf voor niemand gevoelens heeft. Die zijn vrienden heeft laten bungelen.

Sterven.

masja Is dat niet prachtig, dat ik 'mee leef'? Ik ben een goed iemand.

gregoor *minachtend* Ik vergeet soms dat je nog maar driehonderd jaar oud bent.

masja O. Maakt me dat dom, soms?

gregoor Nee, wel onervaren. In de loop van de eeuwen heb ik hier veel opgevangen. De gesprekken die de stijgers voeren op de berg, die zijn...

masja Die zijn?

Zielige muziek begint. Bijvoorbeeld 'Stay' van Hans Zimmer van de soundtrack van Interstellar. Of deze muziek hard staat en al dan niet in volume toeneemt, is aan de makers. Wel stopt die straks op het

aangegeven punt abrupt.

gregoor *maakt weids gebaar* Die zijn veelomvattend.

masja Alles zit erin?

gregoor Alles zit erin. Het hele leven.

masja Dus... als je lang genoeg luistert...

gregoor Weet je alles. Ja. Dat is ons lot. Want wij zijn niet eindig.

masja Dat is best walgelijk.

gregoor Het is ons lot. Daarom vind ik het zo mooi om die laatste momenten te bekijken. Dat zullen wij nooit kennen.

masja Kunnen wij niet kapot?

gregoor Wij kunnen niet kapot.

masja Is dat niet een beetje sneu...

gregoor Sneu? Wat is sneu?

masja Dat kan ik – geloof ik – niet uitleggen.

gregoor Maar...

masja Stil eens. Kijk eens daar.

gregoor Waar?

masja Daar. Het laatste berglicht op de hoogste toppen. Het Alpenglühen. Mooi is het hè?

gregoor *onverschillig* Ik denk het.

masja Je kijkt niet. Niet echt. Je ZIET het niet.

Gregoor kijkt peinzend voor zich uit.

gregoor Vroeger zongen we liedjes als we de berg opliepen, weet je dat nog? In het ritme van de passen. 'Zeg... ken... jij de... mossel... man'.

masja Dat laatste was een heel grote stap. *luistert even* Hoor je het gefluit van de marmotten?

gregoor Hoe zou ik dat niet kunnen horen.

masja Dus dat hoor je wel. Gelukkig. Er zijn hier zoveel dingen gebeurd. Ik heb hier zoveel dingen gezien. Er zijn mensen jubelend de berg op gekomen, anderen jankend. Er zijn filosofieën ontstaan over de nietigheid van de mens in verhouding tot zijn omgeving. Er zijn moppen getapt, hele slechte, in doodsnood. En er zijn zuurstofflessen weggegooid, tienduizenden zuurstofflessen.

gregoor De flanken van de Jungfrau zijn ermee bezaaid.

masja De stijgers, ze weten zich over het algemeen niet te gedragen.

gregoor Dat zeg je juist. Juist zeg je dat.

Stemmen klinken. Muziek stopt.

masja Oh...

gregoor Ja. Daar zijn ze al. De volgende.

masja Snel zeg. Ik ben nog niet over deze heen.

gregoor Maar dit zijn de nieuwe.

masja De hemelbestormers.

gregoor De dwazen.

Masja luistert even. Wellicht flarden van kreten als: 'We zijn er bijna', 'ik zie de top', 'voorzichtig nu, hier ging het ook mis voor Ronald Hauf'.

masja Het zijn er vier, dit keer. Zo te horen. Gidsen niet meegeteld.

gregoor Eentje gaat het niet halen.

masja Bob. Bob is te dik om de top te halen.

gregoor *hoofdschuddend* Bob heeft ook zoveel gegeten in zijn leven.

En dan toch een berg willen beklimmen.

masja Is dat gewicht geen voordeel?

gregoor Nee Masja. Dat is het niet.

masja Een nadeel?

gregoor Ja Masja. Een nadeel.

Gregoor schudt zijn hoofd. Hij wordt tamelijk triest van het hele gebeuren.

gregoor Confronteer jij hem? Of zal ik?

masja Nee, geen punt. Ik zal... ja hoor.

gregoor Weet je het zeker?

masja Zeker. Ik vang hem wel op voor de top, want zo ver komt hij niet.

Zie je later, alligator.

Masja wil gaan.

gregoor Weet je...

masja *verrast* Wat?

gregoor Ik eh... Ik wil niet meer. Niet vandaag.

masja Ik ook niet.

gregoor Dan laten we los.

masja *knikt* We laten los. Ben je klaar?

gregoor Ik wel. Jij?

masja Ja. Genoeg.

gregoor Genoeg.

Ze omhelzen elkaar.

masja Kom.

De twee sloffen weg. Sneeuw zou nu kitsch zijn. Dus staat Fred op, klopt zich het stof van de benen.

fred bremen Dat ben ik. Ik verdwijn.

En Fred verdwijnt ook. Bob, een stevige klimmer in volle uitrusting, komt hevig hijgend de berg op.

bob Ha! Niemand dacht dat ik het zou halen, niemand! Maar hier sta ik!

Ik ben Bob en ik ben de koning van de wereld. O, wacht, het thuisfront!

Bob pakt een cameraatje. Black-out, of eindtune. Of beide.

Stuk voor stuk ging bij De Theatertroep in première op 24 september 2021 in theater Frascati in Amsterdam.

Schrijvers: Don Duyns, Tom Hofland, Jamal Ouariachi, Iduna Paalman, Gustaaf Peek, Marijke Schermer en Arie Storm

Spelers: Rosa Asbreuk, Roos Bottinga, Patrick Duijthoff, Kyrian Esser, Elisabeth ten Have, Timo Huijzendveld en Nicoline Raatgever

Redactie: Josje Kraamer en Don Duyns

Vormgeving: Roos Visser

Productie en marketing: Lolita Storm

www.theatertroep.nl

Don Duyns (1967) is schrijver en regisseur. Zijn toneelteksten werden uitgebracht bij gezelschappen als Hollandia, Huis aan de Amstel, Rotheater, Growing up in Public, Het Filiaal en de Theatertroep. Daarnaast schrijft hij ook romans en scenario's voor tv en film. Hij doceert op de schrijfopleiding van de HKU te Utrecht en aan de Filmacademie te Amsterdam. In 2019 won hij, samen met Pieter Kramer, de Prosceniumprijs, voor een wezenlijke bijdrage aan het Nederlandse theater.

GUSTAAF PEEK

PAKJE VOOR...

DE NIEUWE TONEELBIBLIOTHEEK

De Nieuwe Toneelbibliotheek

Tekst #NR 637

STUK VOOR STUK

44.

© 2021, Don Duyns, Tom Hofland, Jamal Ouariachi, Iduna Paalman, Gustaaf Peek, Marijke Schermer, Arie Storm

Personen

Een zus

Een broer

Een pakketbezorger

Een benedenwoning

Zus zit met een controller in de hand, lijkt fanatiek te gamen. Broer komt binnen, theedoek over z'n schouder. Ze merken elkaar op.

broer Oh.

zus Oh.

Tegelijkertijd nemen zus en broer de houding aan van een overledene. Ze zijn elkaar duidelijk aan het aftroeven. Wanneer ze merken dat de ene houding niet overtuigend genoeg blijkt, nemen ze gauw een andere, extremere houding aan.

zus Zo ligt echt niemand.

broer Nee, jij dan.

zus Dit is een val van een keukentrapje. Een gebroken nek, heel gebruikelijk.

broer Ik vind mijn beroerte veel beter.

zus Een beroerte overleef je gewoon, het is geen hartstilstand.

broer Dit is iemand na een week liggen.

zus Waarom stink je nog niet?

broer Jouw darmen zijn anders ook nog niet leeggelopen.

Broer beweegt het eerst naar een nieuwe houding, maar zus zit hem op de hielen.

zus Ik zie je borst nog bewegen.

Ze beginnen hun adem in te houden. Daar hebben ze duidelijk moeite mee.

Het geluid van een deurbel.

broer Ik kan niet opendoen. Ik ben –

zus Ik ook.

broer Verwacht je soms iets?

zus Denk je dat ik dom ben?

pakketbezorger *off-stage* Pakje voor *onhoorbaar* ...!

Zus en broer houden hun adem weer in, dan schuift een kaartje over de vloer. Ze kijken ernaar. Het geluid van een wegrijdende bestelauto. Zus en broer haasten zich naar het kaartje, stoeien erom. Zus wint.

zus Alleen het adres. Hij komt later nog een keer. De wolf is erachter gekomen dat het huis van steen is.

broer Geen afzender?

zus Verwacht je soms iets?

Broer neemt gauw weer een dode houding aan.

zus Ik weet iets veel beters.

Ze trekt een groot mes tevoorschijn, ademt op het lemmet.

zus Kijk, helemaal niets. Geen condens, geen adem, niets.

Dat lijkt indruk op broer te maken, 1-0 voor haar, verdorie. Hij gaat rechtop zitten, kijkt om zich heen, speurt naar iets nuttigs, loopt tegelijkertijd z'n zakken na, trekt een revolver tevoorschijn, wat hem zelf ook nogal verbaast.

zus Zou het pakje voor mama zijn?

Zus maakt snijdende bewegingen met het mes over haar pols, maar dat lijkt niets uit te halen, ze laat het mes dan maar vallen.

broer Die krijgt hier echt geen post meer hoor.

zus Wat heb jij nou? *stelt zich open voor een schot* Schiet maar. In m'n hoofd, of in m'n buik, maakt niet uit, ik word er niet stiller van.

broer Weet jij nog hoe ik hier aan kom?

zus Van opa? Van tegen de Hollanders nog?

broer Of heb ik het op mezelf gebruikt, houd ik hier m'n eigen moordwapen vast?

zus Ik trap er mooi niet in. Ik zie dat ding voor 't eerst.

broer Zal ik aan die bezorger straks vragen om een keer te schieten?

Om te kijken of ie het nog doet? Dan is het zijn schuld als er iets stuk gaat.

zus Travis Bickle is een pakketbezorger geworden.

broer Niet zo dramatisch. Taxi Driver is gewoon Uber Driver geworden.

zus Gast, Travis Bickle geeft geen reet om z'n rating.

broer Each night when I return the cab to the garage, I have to clean the cum off the back seat. Some nights, I clean off the blood.

zus Waarom heb je me nog altijd niet begraven? Om me zo te laten dolen, je bent een slechte broer.

broer Je bent een late zus.

zus Laat?

Hij richt het pistool op haar, maar de trekker blijkt muurvast te zitten.

zus De veiligheid.

broer Ik zie een rood bolletje, hij moet het doen.

zus Geef 's.

Broer geeft het wapen aan z'n zus. Ze schiet: PANG! Broer schrikt, probeert te ontdekken waar hij is geraakt.

zus Wat ik al dacht, losse flodders. Dit is dat pistool waar papa altijd mee dreigde, weet je nog, dan kwam ie de kamer binnen met dit ding aan z'n hoofd. 'Ik doe 't hoor!'

broer Revolver. Het is geen pistool, maar een revolver. Wie zegt dat er nu geen kogel in me zit? Als je dood bent maakt een extra kogel niet uit, bloeden doe ik toch al lang niet meer.

zus Maar waarom 'laat'?

broer Laat?

zus 'Late zus', dat zei je net.

broer O dat. Je bent toch laat? Hoelang ken ik je pas? Je was al bijna volwassen toen ik je voor 't eerst ontmoette.

zus Je was m'n nieuwe broertje, toch torende je al boven me uit. M'n kleine reus.

broer Als een vreemd puzzelstukje heb ik geprobeerd je ertussen te rammen. Maar iedereen stond al op z'n plek.

zus Zie je wel dat ik het ben, ik was ten dode opgeschreven.
broer Onze moeder bezorgde je en verdween.
zus Wandelingen kunnen uitlopen, niet iedere bocht is deel van een
cirkel.
broer Ik zal altijd tegen je liegen.
zus Houden zo, laat haar maar gaan.

Broer maakt een vuist, zus ook. Ze doen een paar keer rock-paper-scissors, waarbij broer steeds wint. Zus geeft op.

zus Ik liet je winnen.
broer Ik speelde vals.

Zus richt het pistool weer op broer.

zus Zeg op.
broer Ik doe altijd iets anders dan jij. Dat is mijn truc.
zus Wat lul je nou?
broer Ik doe altijd iets anders dan jij. Neem –

De bel gaat, broer en zus schrikken op. Zus richt op de deur, maar broer neemt haar het wapen af, stopt het terug in z'n zak. Dan gebons op de deur.

pakketbezorger Pakje voor... (onhoorbaar)!
zus Godsamme, ik ga niks voor de burens aannemen hoor.
broer Wat, dat koppel van boven? Die liggen al vier dagen in bed te rotten. Een ouwe ketel en alle ramen dicht, hadden ze maar dat tientje aan een alarm moeten uitgeven.
zus Meer vrienden moeten hebben. Misschien is het van de Mail&Female.
broer Gadver, zelfs nog in de verpakking voelt het al als tweedehands.
zus Ik denk toch dat het voor jou is. Doe maar open.
broer En die arme kerel laten schrikken. Bovendien, al die jaren Walking Dead hebben mensen gek gemaakt, zodra hij me ziet opendoen wil ie m'n hoofd doorboren.

zus Als je echt dood bent voel je daar niets van.
broer En dan de rest van m'n dood zeker rondlopen met een gat in m'n hoofd. Een gat in de vorm van een dildo.
zus We weten niet zeker of het van Mail& Female is.
broer Doe jij maar open.
zus Voor wie is het pakje?!
pakketbezorger Hallo?! Goedemiddag! Ja, het pakje! Het is voor nummer 32!
zus Welke van 32?!
pakketbezorger Welke?!
zus Het maandagochtendmodel. Is het voor huis, 1, 2, of 3/4?!
broer Dat zijn toch twee losse appartementen, drie en vier?
zus Begin jij nu ook? Drie en vier zijn al jaren niet meer los. Die oude vrouw van drie was gesprongen kort nadat die epilepticus van vier niet meer van vakantie was teruggekomen.
broer Daar staat me iets van bij...
zus Toen kochten die twee yuppen het en maakten er één toko van.
broer Met die lange verbouwing.
zus Aan het begin ervan leefde ik nog.
broer Maar een tientje aan een koolmonoxide-alarm uitgeven ho maar.
zus Die dingen zijn duurder dan een tientje. Ben je daar nog?!
pakketbezorger Ehm, ehm, de regen heeft het onduidelijk gemaakt, ik denk 32 2 of 1!
zus De regen, dan komt het niet van Bol. Een of andere bejaarde die met pen het adres erop heeft gekrast, heb jij iets op Marktplaats gekocht? Arabische cijfers of Romeinse?!
broer Joh, hij weet niet waar je 't over hebt.
zus Wat ben je toch een snob.
pakketbezorger Arabische! Natuurlijk. Anders had ik het verschil nog wel kunnen zien.
zus Check out the big brain on Brett.
broer Wie is hier nou de snob.
pakketbezorger Zou iemand het gewoon kunnen aannemen?! Het is niet groot, ik geef door dat het bij jullie ligt.
zus Jullie, hij zei jullie.
broer Dus?

zus Hij heeft jou toch niet gehoord?
broer Er staan twee namen naast de bel.
zus Jezus, heb je dat wijf nog steeds niet weggehaald?
broer Ze is geen wijf. Ze was bijna je zus, bijna een tante.
zus Leg 't maar voor de deur!
broer Zo lang geleden is 't toch nog niet?
pakketbezorger Er moet voor getekend worden!
zus Teken jij maar!
pakketbezorger Dat gaat niet! Er moet weer echt worden getekend!
broer Je hebt gelijk, ik had 'r allang van het bordje moeten halen. Wat als haar ouders hier toevallig langskomen en dan haar naam nog zo zien. Dat mag ik ze niet aandoen. Hun mooie dochter. Ik moet haar röntgenfoto inlijsten: 'Tumoren in blauw.' Haar chirurg moet 'm dan signeren.
zus Een patstelling! Jij moet van je pakje af en wij –

Broer prikt zus in de ribben.

zus Shit, ja, sorry. Wat vind je belangrijker, je tijd of een valse handtekening! Trouwens, haar ouders hadden toch dat ongeluk net boven Lyon gehad?
pakketbezorger Een vinger even over het scherm, hoe makkelijk is dat?!
broer Man, wat maakt het nou uit!
zus Niet lang na haar begrafenis, jij hebt nog al die moeite gedaan om hun lichamen naar Nederland te krijgen.
pakketbezorger Ik kan m'n baan kwijtraken!
broer Hij noemt 't een baan, al het sadisme dat je aanstuurt wanneer je nog leeft, het is stuitend. Maar daar ben ik nog altijd trots op, dat het me is gelukt haar ouders uit Frankrijk los te krijgen.
zus Liggen ze nou naast elkaar?
broer Ik ben al jaren niet meer geweest, en het zal er nu wel nooit meer van komen.
zus Niet als die kerel ons hier opgesloten houdt. Er schiet me opeens iets te binnen.
broer Wat?

zus Wat als deze bezorger ook dood is? Wat als hij helemaal geen bezorger is, wat als dit z'n straf is, om voor eeuwig pakjes te moeten bezorgen die niemand aanneemt.

broer Nu maak je me gek. Vraag of het papa is, of hoe je 'm ook maar noemde.

zus Je bent echt dood als je je niet meer kunt herinneren dat die vader van ons gewoon in bed is gestorven. Wat een krantenbericht: Man Overleden Aan Vreemde Schram Na De Glasbak. Je moest nog rook in z'n gezicht blazen, omdat hij 't zo miste.

broer Hij vloog uit het raam, zo zal ik het altijd blijven geloven.

zus Meneer de bezorger? Zou u iets voor me willen doen? Zou u even door de gleuf kunnen ademen?

broer Da's slim van je.

pakketbezorger Sorry? Ademen? Door de gleuf?!

Broer en zus schudden allebei hun hoofd.

zus Als u dat niet hygiënisch vindt, kunt u ook een sneetje in uw vinger maken en een druppel bloed hier naar binnen persen.

De pakketbezorger zet z'n mond tegen de deur en ademt naar binnen, dit kan op grote aandacht rekenen van zus en broer.

zus Pfew, al de hele ochtend aan de koffie. Doe jij 's?

Broer ademt in het gezicht van zus.

zus Weinig verschil, hij leeft nog.

broer Ik ben dood!

zus Misschien kunnen we 'm toch ergens voor gebruiken.

broer Je doet flauw, je weet al sinds vorige week dat ik niet meer leef.

zus Jaja, rustig maar. We laten hem binnen en dan bepaalt hij wie van ons echt dood is.

broer De pakketbezorger.

zus Je moet dat geprivilegieerde echt een beetje gaan inhouden. Die tijden zijn voorbij.

zus Meneer?!

broer Zo maak je 'm belachelijk. Straf op straf, God is niet mild voor z'n engelen.

zus *tegen de pakketbezorger* We zullen u binnenlaten en zelfs voor dat pakje tekenen als u belooft iets voor ons te doen.

pakketbezorger Alstublieft, ik heb echt alleen maar een krabbel nodig, m'n bus houdt de hele straat op.

broer We weten nu in ieder geval dat ie liegt.

zus Het duurt maar heel even, we beloven 't. U hoeft alleen maar ergens ja of nee op te zeggen.

pakketbezorger Alstublieft?!

broer Dit doe je nou altijd. Je dramt.

zus Soms moet je drammen. Daarom was ik ook eerder dood.

broer Ha, je geeft toe dat ik dood ben!

zus Een verspreking, doe niet zo kinderachtig. Ik ga de deur opendoen.

Ze doet de deur open. De pakketbezorger steekt z'n schermpje vooruit, dat zus van hem overneemt, ze gebaart dat hij moet binnenkomen. Hij komt binnen.

broer U heeft allerlei gedachten, merk ik.

pakketbezorger Honderden huizen per dag. Meestal zie je niet meer dan een halletje. Ramen vervormen alles, je moet ergens echt binnen zijn, anders weet je nog niks. Ik had het hier voller verwacht.

zus Grappig dat u dat zegt, want dat heeft nu net te maken met ons verzoek aan u.

pakketbezorger Playstation 3, da's lang geleden. Wist je dat elk model een lemma op Wikipedia heeft?

broer In de burgerlijke maatschappij heerst het verleden over het heden.

zus Sst, niet wanneer er gasten zijn. Kijkt u eens, ik heb getekend. Nu onze vraag aan u: wie van ons tweeën is dood?

Zus en broer nemen hun houdingen van ontbinding weer aan.

pakketbezorger Volgens mij heb ik al vaak aangebeld bij mensen die

niet meer leven. Dat iemand niet opendoet omdat ie dood in bed of bad ligt. Of aan een touw hangt.

broer Tss, je gebruikt gewoon je riem, alleen drama queens gaan naar de bouwmarkt voor touw.

zus Ha ha, je bent af. Maar ik geef je nog een kans.

Allebei weer in de houding.

pakketbezorger M'n vader en z'n broer, m'n oom dus, zijn kort na elkaar overleden. De gladde tegeltrap voor m'n vader, net die laatste tree, hoeveel een mens dagelijks overleeft, en een knagende kanker voor m'n oom. Een kettingroker, ik heb geen medelijden. Allebei op een koelplank in de huiskamer, rare katholieken. Hun dooie koppen vooral boos. Dus puur op wat ik hier zie, kan ik weinig doods ontdekken.

broer Kijk nog eens goed, man.

zus Let niet op hem, in gedachten heeft hij u veroordeeld voor uw gebruik van het woord 'huiskamer'.

pakketbezorger Ik ben blij dat er voor dit pakketje is getekend. Opgelucht zelfs.

De pakketbezorger peutert het pakje open.

zus Toch fijn idee dat iemand nog post met de hand adresseert.

pakketbezorger Dank je, de regen gooit soms roet in het eten, maar ik probeer 't zo lang mogelijk vol te houden.

De pakketbezorger trekt een pistool uit het pakje, schiet daarmee zus en broer neer, die daarop werkelijk niet meer bewegen.

De pakketbezorger controleert of zus en broer dood zijn.

pakketbezorger Broer en zus. Hoe lang rij ik al rond om hen te vangen? De laatsten van hun bloed, ik voel geen bevrediging.

Hij legt een gouden munt op zus, op broer.

pakketbezorger Ze had me kunnen vervangen en het was niemand opgevallen. Ik wil niet meer naar buiten.

De deurbel klinkt.

pakketbezorger In Amerika bedraagt de standaardfooï 15%, maar zelfs 25% is niet raar. Ren, doden, ren. Wees je goud waard.
Hij raapt de controller en het mes op, inspecteert ze.

pakketbezorger Hier kunnen de jongens nog wel wat mee.

Hij kijkt om naar zus.

pakketbezorger Moeders vind ik het ergst.

De postbezorger gaat weg. Geluid van een optrekkende bestelauto.

Broer opent z'n ogen, kijkt om zich heen, gaat dan rechtop zitten.

broer Moedurs vin ik 't errugst. Zeikerd.

Broer staat op, controleert z'n kleren op gaten, maar alles is ok. Hij speelt met z'n gouden munt.

broer Nog een stuk of duizend en ik ben de piratenkoning.

Hij trekt z'n revolver uit z'n zak, doet alsof hij de pakketbezorger ermee gaat achtervolgen, doet alsof hij op hem schiet.

broer Van doodgaan krijg je honger! Had jij boodschappen gedaan?

Hij hurkt bij zus.

broer Je zou me nog leren om kroepoek te bakken.

Hij schudt aan haar om haar wakker te krijgen.

broer Zus?

Stuk voor stuk ging bij De Theatertroep in première op 24 september 2021 in theater Frascati in Amsterdam.

Schrijvers: Don Duyns, Tom Hofland, Jamal Ouariachi, Iduna Paalman, Gustaaf Peek, Marijke Schermer en Arie Storm

Spelers: Rosa Asbreuk, Roos Bottinga, Patrick Duijthoff, Kyrian Esser, Elisabeth ten Have, Timo Huijzendveld en Nicoline Raatgever

Redactie: Josje Kraamer en Don Duyns

Vormgeving: Roos Visser

Productie en marketing: Lolita Storm

www.theatertroep.nl

Gustaaf Peek (1975) debuteerde in 2006 met de roman *Armin*, waarna *Dover* volgde. Voor zijn roman *Ik was Amerika* ontving hij de BNG Nieuwe Literatuurprijs en de F. Bordewijk-prijs. *Godin, held* haalde de shortlist van de Libris Literatuur Prijs. Zijn scenario voor de speelfilm *Gluckauf* werd bekroond met een Gouden Kalf. Ook schreef hij het pamflet *Verzet!* In september 2021 verscheen zijn roman *A.D.*

IDUNA PAALMAN

PRIKDIENST

DE NIEUWE TONEELBIBLIOTHEEK

De Nieuwe Toneelbibliotheek

Tekst #NR 637

STUK VOOR STUK

59.

© 2021, Don Duyns, Tom Hofland, Jamal Ouariachi, Iduna Paalman, Gustaaf Peek, Marijke Schermer, Arie Storm

Personages

Pien

Hazel

Elliot

Melle

Harrie de Breuker (conciërge)

Nicole Bergeracque (docent dans)

1

De eerste scène begint met een korte dans door Hazel en Pien. Stijl: urban/dancehall. Muziek: Billie Eilish/Dua Lipa/Ava Max/Rihanna/Sean Paul-achtig. Belichting is clubsfeer. Hazel en Pien doen een choreografie die eerst nogal braaf is. Maar gaandeweg wordt de choreografie steeds vrijer en ook erg sensueel. Ze berijden elkaar en likken aan elkaar. Gedurende de gehele choreografie gebruiken ze allebei een afvalprikker als rekwisiet, en wellicht een vuilniszak. Ook de afvalprikker gebruiken ze eerst braaf (als een soort marionettenmeisjes die iets goeds doen voor de buurt). Maar de prikker wordt steeds meer een sekssymbool. Terwijl ze dansen staat hun dansdocent Nicole Bergeracque aan de zijkant en moedigt hen aan, coacht hen. Met gebaren (ze danst soms ook mee), en af en toe met iets dat ze hen toeroept. De dans eindigt als Pien met de prikker in haar kruis zit te happen. Eerst voorzichtig maar telkens ruwer. Als de muziek plots stopt, blijken ze niet in een club te staan maar op het schoolplein, met prikker en vuilniszak. Pien kijkt betrappt.

hazel wat doe jij nou
pien ik prik
hazel nee wat je net deed
pien net prikte ik ook?
hazel hè nee ik bedoel toen je even stopte
pien huh
hazel toen je net even stopte deed je iets bij je kruis
pien wat?
hazel dat bij je kruis
pien oh ja
hazel wat was dat?
pien niks
hazel het zag er raar uit
pien I know
hazel wat deed je dan
pien oh ik moest even krabben
hazel en dat doe jij met zo'n ding

pien ja weet ik veel het zag er puntig uit
hazel oké
raar

korte stilte

hazel is dat niet gevaarlijk
pien hoe bedoel je
hazel nou met infecties en zo
pien ik heb toch een broek aan
hazel ja
pien ik duw toch niet door de stof heen
hazel nee
pien het is gewoon fijner dan als je het met je hand doet je kunt zo
grijpen kijk dat heeft gewoon net iets meer effect
hazel wat voor effect
pien jeukt het bij jou niet dan?
hazel o het is voor de jeuk
pien ja ik word echt totaal gestoord
hazel is het sinds gister
pien ja
hazel oké en waar jeukt het dan
pien nou hier
hazel daar boven?
pien ja, en hier
hazel niet in je?
pien nee vooral erop
niet erin
echt aan de buitenkant zeg maar
hazel oké
pien het is ook rood
hazel o shit
pien wat shit
hazel rood?
pien ja?
hazel waar dan?

pien ja weet ik veel gewoon rood
hazel aan de buitenkant
pien ja de binnenkant kan ik niet zien hè?
hazel nee

korte stilte

hazel maar het is geen bloed?
pien huh
hazel ja omdat je rood zei
pien nee ik bedoel de huid
hazel ja oké dus geen bloed
pien nee
hazel geen bloed
pien nee
korte stilte

hazel ja bij mij brandt het
pien wat?
hazel bij mij brandt het meer
pien o fuck echt?
hazel wat
pien brandt het?
hazel ja
pien waar
hazel ja bij mij dus wel meer erin aan de binnenkant zeg maar
en er komt ook nog bloed uit
pien fuck
hazel wat is dat niet normaal wat wat Pien wat
pien ja dat schijnt ook niet goed te zijn
hazel hoezo
pien nou branderigheid is geen goed teken heb ik weleens gelezen
en bloed ook niet
hazel waar heb je dat gelezen
pien ja dat lees je gewoon
hazel kut

pien het valt vast mee
hazel kut kut kut
pien hee het valt vast mee
hazel je zegt net dat het geen goed teken is
pien ja dat heb ik weleens gelezen maar het valt vast mee
hazel godverdomme
pien je kunt van die capsules nemen
hazel wat?
pien van die melkcapsules
hazel melk?
pien ja dat schijnt te werken
hazel je bedoelt van een koe?
pien ja weet ik veel dat lees je
hazel dan kun je toch net zo goed gewoon een glas melk
drinken in plaats van zo'n capsule
pien nee ik bedoel van die capsules die je inbrengt zeg maar
hazel je bedoelt hier? *wijst naar haar vagina*
pien ja ik geloof het wel
hazel maar dat wil ik niet
pien het hoeft ook niet
hazel kut kut kut
pien rustig
hazel kut kut kut kut kut kut kut
pien Hazel
hazel shit
pien hee Haas
hazel ik vind het gewoon allemaal helemaal kut
pien ja
hazel ik vind het gewoon echt allemaal helemaal kut
pien ja ik ook ik ook
hazel echt waarom hebben we het gedaan echt wáárom zo dom
we zijn echt zo kankerdom

2

Conciërge Harrie komt op.

harrie dag meisjes, zeg wat vinden jullie zelf van het tempo hier?
pjen welk tempo?
harrie Elliot en Melle zijn al bij de onderbouw geweest, de groenstrook bij de kleuters is al helemaal leeg
hazel *sarcastisch* echt heeeeeeel goed van Elliot en Melle zeg
harrie ik zeg alleen dat er bij hen een stuk minder gekletst wordt
hazel dat zei je niet maar blijkbaar wilde je dat zeggen, bedankt
harrie nou ja ik wilde –
hazel dus zij mogen ook eerder weg zeker
pjen rustig Haas
hazel echt fucking oneerlijk, zij hebben geen jeuk en geen bloed en zij zijn de schuld van precies alles en zij mogen dus ook eerder weg
harrie ik heb niets gezegd over eerder weg hè iedereen blijft gewoon tot half vijf prikken, die afspraak heb ik met Simons gemaakt
ik zeg alleen dat de jongens echt harder aan het werk zijn hier heeft de buurt ook iets aan hè?

Stilte. Pjen en Hazel wachten tot de conciërge weggaat. Hij gaat niet weg. Hij gaat er zelfs even bij zitten.

harrie kijk ik weet natuurlijk niet precies wat er gisteren gebeurd is
hazel helemaal niks
harrie maar spijbelen wordt hier gewoon meteen ge-lik-op-stukt
pjen wat?
harrie het wordt gewoon niet getolereerd
hazel *sarcastisch* oh echt? wij gingen ervan uit dat het gewoon mocht wij al die jaren maar denken: waarom de fak zitten al die mensen toch altijd maar in die lokalen te vervilten doen ze dat 'vrijwillig' krijgen ze daarvoor betaald door één of andere rijke

vader die op vierdeklassers geilt silly us silly, silly us
pien Haas laat hem nou
hij kan er ook niets aan doen
harrie ik heb zelf ook kinderen hoor dochters ze studeren al,
maar alsnog, dochters
pien oké
harrie Sanne spijbelde nooit, maar Kate heeft heel wat uren
overgeslagen

Korte stilte. Hazel en Pien wachten tot Harrie weggaat. Hij gaat niet weg.

harrie ik heb d'r één keer bij de HEMA moeten ophalen
nagellak gestolen tante tutta belt er zo'n bedrijfsleider weet je
wel bent u de vader van Kate? ik heb niet zulk leuk nieuws en dan
moet je d'r dus komen halen hè? en dan moet je haar waar zo'n
bedrijfs- leider bij staat eens even flink gaan opvoeden daar worden
die bedrijfsleiders dan helemaal wild van Kate, wat schrik ik
hiervan, moet je dan zeggen terwijl je ondertussen dus echt
helemaal stukgaat van het lachen van binnen dan hè en je
d'r het liefste direct mee naar huis neemt om tosti's voor d'r te
bakken snappen jullie? nágellak wat een kind
hazel het was bij ons niet voor de lol
pien Haas laat maar, dat boeit hem niet
harrie wat boeit mij niet?
hazel deze middag is niet voor de lol en gister was ook niet voor
de lol
harrie niet?
pien nou ja eerst wel
maar daarna niet meer
hazel in feite is er heel weinig voor de lol in feite niets maar
dat boeit u niet en ik denk dat Sanne en Kate er ook niet van wakker
liggen of wel
harrie ik snap best dat je boos bent jullie doen het niet voor mij,
dat wil ik maar zeggen jullie doen het voor de buurt en
natuurlijk omdat jullie gespijbeld hebben gisteren

maar daar kan dus ook iets goeds uit voortkomen dat zeg ik
iets nuttigs daar kun je echt iets van leren wil ik maar
zeggen

3

Elliot en Melle zijn ook afval aan het prikken. Elliot is aan het hannesen met een blikje. Hij heeft het met zijn prikker opgeprikt en merkt dat er nog iets in zit. Met de prikker probeert hij het naar zijn mond te brengen, en zonder dat zijn lippen het blikje raken probeert hij de vloeistof eruit te krijgen en op te vangen met zijn mond.

elliothier zit dus nog echt heel veel in bijna vol gewoon nog
melle gatver
elliotserieus de prik zit er ook nog in dit ligt er vast nog maar net
melle rasp anders dit kwakje kauwgom ook even van straat
 serieus broer krijg jij thuis niet genoeg
elliotik heb eens ergens gelezen dat als je alle openbare
prullenbakken in een middelgrote stad afgaat om te checken wat erin
zit zeg maar dat je dan gemiddeld dagelijks vijftwintig gezinnen
zou kunnen onderhouden van wat je aan etensresten vindt
 twee ouders plus tweeënhalv kind gemiddeld is toch
bizar? van áfval
melle gast gaat ie?
elliotik krijg zin om te overleven
melle sorry wat?
elliotbarre omstandigheden weet je wel geen enkel uitzicht op
redding alles ruig en desolaat en dan je hoofd gebruiken scherp
zijn logisch nadenken je instínc ten je mannelijke instincten
 weet je wel
melle te veel films gekeken dat is hier aan de hand
elliotnee ik bedoel het real ik bedoel het als een soort
levensenergie dat voel ik echt zo'n gevoel van wat er ook gebeurt
 weet je wel wat er ook gebeurt I got this
melle jij hebt zekersteweten iets geslikt
elliotnee man zeker niet heb jij dat niet ook?
melle wat heb ik ook?
elliotdat je je sterk voelt of zo?
melle nee dat heb ik niet
elliotsinds gister niet?

Melle zwijgt, kijkt naar de grond

elliot ik heb echt het gevoel dat we gegroeid zijn je mag dat best zo
zeggen vind ik sommige jongens doen zo stoer zo van 'ik heb
gescoord' maar ik zie het breder, dieper wij zijn gegroeid, ik voel
daar echt de kracht van
melle wat lú! jij nou
elliothet was goed toch we waren goed toch we hebben het ze
geleerd en daardoor hebben zij het ons geleerd bij het zoenen
waren het nog meisjes en daarna werden ze vrouwen en dat
deden wij broer! dat is toch vet
melle ik weet het niet

*Elliot slaakt een diep grommende kreet, waarbij hij zijn prikker in de
lucht houdt*

elliot dit bedoelen ze! instinct! overlevingshormoon! ik snap het
gewoon! laat mij nog maar een tijdje prikken *lacht hard om zichzelf*
melle ik weet het niet denk je dat zij dit ook hebben
elliot wat?
melle nou die 'energie' waar jij het over hebt
elliot absoluut absoluut
melle hoe weet je dat zeker
elliot ik voel die dingen

*Even zijn ze allebei stil. Elliot prikt weer iets half-eetbaars op waar hij
even aan snuffelt.*

elliot ik voel die dingen echt

Conciërge Harrie komt op.

harrie heren wat gaat het hier lekker

elliottthanks Harrie, gaat inderdaad wel lekker

harrie ik kom net bij de meiden vandaan

gaat een stukje trager daar

melle zeiden ze iets?

harrie waarover?

melle gewoon?

harrie ze zijn boos *met een gek stemmetje* de meisjes zijn

boos

oei oei oei wat zijn de meisjes boos

elliottnatuurlijk zijn ze boos

er is iets verschoven

dat is voor hen ook wennen

harrie verschoven? ze hadden er gewoon geen zin in vonden

het oneerlijk en zo snap ik ook wel hoor je vrije vrijdagmiddag

maar goed, ik heb het ze ook uitgelegd lik op stuk

Elliot moet daar hard om lachen

elliottlik op stuk? lik op stuk ik ga stuk goeie term

Elliot lacht nog steeds hard. Bewonderend ook. Hij verslikt zich bijna.

Zo'n man als Harrie is anders dan de mannen (vaders, voetbaltrainers)

die hij kent. Benaderbaarder ook.

elliottlik op stuk

langzamer lik. op. stuk.

geniaal

geniaal!

toch Melle?

melle *lacht nep, sarcastisch* ja geniaal! *weer in gewone stem*

doe normaal joh

harrie nou ja dat trekt wel bij ik ken het van mijn dochters ook

eerst een dag donderwolken dan een dag zwijgen dan weer
heel lief doen een poes op je schoot geen peil op te trekken
maar wel lekker warm
elliotprecies wat ik zeg boosheid is een emotie waarmee je laat
zien dat het je iets kan schélen onverschilligheid doet pijn maar
boosheid is in feite het mooiste compliment

Melle zit ondertussen ergens mee. Hij durft het eigenlijk niet helemaal te vragen

melle hee Harrie
zeiden ze ook iets over gisteren
harrie ja zeg vertel eens heren wat hebben jullie eigenlijk
uitgespookt gisteren geheimzinnig gedoe gespijbeld, ja ja ja
maar niet in het parkje zeker
elliotlaat ik zeggen dat we de mooiste middag van het jaar hebben
gehad we hebben meer geleerd dan op school grenzen verlegd
toch Melle

Melle lijkt er niet helemaal bij te zijn

elliotyo Melle zeg ook even wat *tegen Harrie* ja Melle is er nog wat
ondersteboven van
hè Melly?

Hij port Melle met zijn afvalprikker

elliothee Jelly

Melle probeert het eerst te negeren, maar als Elliot doorgaat heeft hij er genoeg van

melle boos ja sorry Harrie
Elliot is nogal trots op z'n 'masculinity' *tegen Elliot, sarcastisch*
gelukkig is het voor mij allemaal niet zo overweldigend ik
haal mijn 'levensenergie' gewoon uit mezelf snap je

harrie nee dat snap ik niet helemaal
elliothoef je niet te snappen Harrie
melle *praat steeds wat harder, nog steeds sarcastisch* gelukkig sta
ik elke ochtend op met de gedachte I GOT THIS en hoef ik daar
geen meisjes voor in matrassen te duwen
elliotJelly...
melle *nu serieus* hoef ik daar goddank niemand voor te overtuigen
harrie ik volg het niet helemaal meer
elliothoef niet Harrie
melle *nu echt hard* laat je Harrie anders even voor zichzelf
denken? ja?

Ze zwijgen alle drie. Dan plukt Harrie een plastic zakje uit de berm, het is het laatste beetje afval in deze strook, nu is het hier ook helemaal schoon. Hij doet het onhandig in de vuilniszak van Elliot.

harrie nou ja ik heb ze er eigenlijk maar één ding over horen
zeggen de meisjes bedoel ik
 ze zeiden iets als dat het niet voor de lol was
 dat zeiden ze ja
 niet voor de lol

5

Er klinkt muziek. Dezelfde muziek als van de danschoreografie aan het begin. Op het toneel is de setting van een dansstudio te zien. Spiegels en een barre. Dansdocent Nicole Bergeracque geeft les, doet bewegingen voor. Pien en Hazel staan in danskleren (wijde trainingsbroek, crop-top, urbanstijl) en doen haar na. Alle drie hebben ze een afvalprikker in de hand, die ze gebruiken in hun dansbewegingen. Ze repeteren de dans van aan het begin.

nicole alors, je gaat door je heupen en duwt je borst naar voren

Nicole doet het voor

nicole benen één, benen twee, benen drie en klik en klik

Bij de 'klik' duwt ze haar bekken naar voor en naar achter. [Mijn dansdocent zegt altijd 'klik' als ze vanuit een vloeiende beweging ineens een strakke pose aanneemt, mechanisch haast. Ik vind dat altijd heel erg tot de verbeelding spreken, het woordje 'klik' in combinatie met het sensuele lichaam in zo'n choreografie.] Pien en Hazel doen het na.

nicole prikker boven de schouders, klik en klik
Pien en Hazel doen het na.

nicole indraaien, indraaien, zwaai met de heup, zwaai met de
heup en klik en klik

Pien en Hazel doen wederom na. Gaat niet helemaal lekker. Nicole zet de muziek uit.

nicole jullie zitten er niet helemaal in

korte stilte

nicole klopt dat?

weer een korte stilte

nicole jullie willen dit wel toch?

pien ja dit willen we

nicole ja dat dacht ik ook

maar ik voel twijfel

Hazel?

hazel ja ik wil het ook

nicole echt?

hazel ja ik wil het echt ook

nicole wat wil je echt ook

hazel nou wat jij net hebt gezegd

nicole wat heb ik net gezegd

hazel nou dat van dat wraak nemen en zo

nicole ik wil dat je het zelf zegt

hazel nou dat we het er niet bij moeten laten zitten

nicole wat moeten jullie er niet bij laten zitten

Hazel aarzelt. Zoekt oogcontact met Pien

hazel nou wat jij net zei ik weet het niet

nicole jullie vertellen me net dat jullie moeten nablijven

hazel ja

nicole prikdienst bij Harrie

hazel ja

nicole vanwege gistermiddag

hazel ja

nicole en jullie vertellen me net wat er gistermiddag is gebeurd

hazel ja

nicole maar jullie wilden het niet toch?

pien nee we wilden het niet

nicole Hazel?

hazel nee we wilden het niet

nicole en ze gingen toch door?

pien ja

ja
maar mevrouw
het was dus wel in vertrouwen, dat we dat u vertelden
nicole tuurlijk chérie
safe space hier
het is pauze
hier komt niemand
het gaat mij erom: die jongens

korte stilte

nicole Hazel?
hazel ja
nicole vond je het fijn
hazel nee
nicole ze hebben geen idee
boos geen idee, nom de Dieu!
pien *stamelend* ik denk ehm mevrouw
ik denk dat we het lastig vinden om ehm
nicole *nog steeds boos* ze missen een zintuig
dat is het
ze tunen niet in en het wordt niet beter
het was in Parijs ook al zo
dansen neuken dansen neuken
en vragen 'hoe gaat het' of 'wat wil jij' – non non non
en ze leren het dus niet, hè?
zolang wij er niet iets aan doen
beslist dát is het dus
jullie moeten iets dóen, er moet iets gebeuren
een actie
eindelijk eens actie
na al die jaren
fel moeten wij het voelen?
dan zij ook!
en jullie moeten het doen
ik ben te laat
het is aan jullie

hazel ik snap het geloof ik nog niet helemaal
 nicole we gaan naar de politie
 dat sowieso
 hazel politie?
 pien politie...
 nicole en naar de apotheek
 hazel apotheek?
 hoezo?
 nicole en dat is nog maar het begin *richt zich tot Hazel Hazel*
 wat is wraak voor jou?
 hazel ik weet het niet
 nicole ik voel dat je het niet weet
doet houterig met haar lijf ik zie het aan je lichaam
 je lichaam laat zien dat je het niet weet
 hazel ja ik vind het gewoon moeilijk
 nicole wat vind je moeilijk
 hazel ik weet het niet
 nicole je mag geen 'ik weet het niet' meer zeggen
 hazel ik kan niet zeggen wat ik vind
 nicole wat voel je
 hazel ik vind het gewoon allemaal gezeik
 pien Haas
 nicole nee Pien laat haar maar even
 wat bedoel je Hazel?
 hazel mensen die willen dat je 'iets doet'
 dat je erover praat
met afgrijzen het 'verwerkt' en zo
 hoezo moeten wij nu weer iets doen
 ik heb daar dus geen zin in
 nicole en wat voor mensen zijn dat?
 die dat willen?
 hazel van die mensen die zo naar je kijken *kijkt heel aandachtig*
naar het publiek observeren heet dat dan die je hélemaal
 begrijpen die een opleiding hebben gevolgd om je te observeren en
 te begrijpen bedoel ik
 nicole exact

ik snap je
 hazel die nog geen mening over je hebben maar die al wel aan het
 'vormen' zijn die precies weten wat je nodig hebt en die dat dan
 ook voor je kunnen faciliteren van die mensen die denken ons
 voor te kunnen bereiden op precies het gezeik waar ik dus geen
 zin in heb
 nicole precies Hazel
 hazel *steeds bozer en sarcastischer, maar ook mechanischer,*
alsof ze zich van Pien en Nicole afdraait en het tegen een ingebeelde
menigte heeft van die mensen die een zoomles over 'meisjes
 met autisme' hebben gevolgd omdat autisme bij meisjes echt
 veeeeel lastiger te herkennen is dan bij jongens en die dan daarna
 zo naar je kijken van: ooh ja ineens zie ik het zij registreert de
 wereld anders het komt allemaal anders bij haar binnen nu valt alles
 op zijn plek hoe kunnen we haar helpen? het is echt
 kankeroneerlijk dat mensen altijd alleen maar óver je praten en als
 ze dan eindelijk eens besluiten om MET je te praten doen ze alleen
 maar wat ze bij hun cursus hebben geleerd
 pien heb jij autisme
 hazel *verstoord* nee
 het is bij wijze van spreken
 bij wijze van spreken heb ik dat en dan begrijpen ze je opeens
 dan komen ze met: 'hoe kunnen wij aan jou zien dat het niet
 goed met jou gaat?' wat een bullshit als het niet goed met mij gaat
 praat ik niet met jou
 pien met mij?
 hazel *zachter* of misschien heb ik wél autisme
 kan ik daardoor mijn grenzen niet voelen
 hebben we daarom gisteren zo fucking dom gedaan
 zie je dan komt het dus wel door ons Pien
 dan is het dus toch onze eigen schuld
 pien ik geloof dat niet Haas
 hazel hebben we zo'n jeuk hier *wijst* omdat we autistisch zijn
 pien ik geloof dat niet
 hazel moeten we naar de dokter om ons te laten behandelen
 zegt de dokter: *met een stemmetje* 'maar meisje als je wilt

dat ik je help moet je wel prátén over wat er aan de hand is'
pien we hoeven niet naar de dokter Haas
hazel en daarom vind ik het dus gezeik
en daarom weet ik het dus niet
nicole en daarom kan je het dus niet zeggen
hazel ja
nicole en daarom heeft praten dus geen zin
hazel ja
nicole en daarom wil je dus wraak

Hele korte stilte waarin Hazel weer naar Pien kijkt. Pien knikt.

hazel ja
nicole helder

6

Muziek gaat na het 'helder' van Nicole direct weer aan, lichten weer in clubsfeer zoals aan het begin. Dansstudio setting weg. Pien en Hazel beginnen weer met de begindans, die nu helemaal foutloos gaat. Ze doen hem alleen iets langzamer en de muziek is ook iets vertraagd. Nicole aan de zijlijn. Als Pien en Hazel bij het echt sensuele stuk zijn aangekomen roept Nicole ze iets toe. Hazel en Pien roepen terug.

nicole jullie wilden het niet toch?
hazel nee we wilden het niet
nicole en ze gingen toch door?
hazel nou aan het begin wilden wij het ook nog
pien maar toen hebben we het wel gezegd
nicole precies
pien dat we het niet meer wilden
nicole *vurig* precies!
pien na een tijdje hebben we dat wel gezegd
hazel ja?
pien ja!
nicole ja!
pien ja Haas dat weet jij ook nog
 jij zei het ook
 en Elliot hoorde het
 ik heb gezien dat hij het hoorde
hazel ja!
nicole precies
 precies dit is het
 Pien heeft het al
 Pien heeft het al meer
 Hazel kijk hoe Pien het doet

Pien doet een soort solo

nicole en nu weer samen

Pien en Hazel doen weer een stukje, het gaat goed, de vibe is lekker bozig. Terwijl ze dansen hervatten ze het gesprek (nog steeds boven de muziek uit) en dimmen de 'clublichten'. Het lijkt alsof ze weer op het schoolplein zijn. Harrie staat aan de zijlijn te roken. Zijn dag zit er bijna op.

nicole zie je Hazel wat ik bedoel?

hazel ja ik zie het

nicole je hebt het echt in je

pien ja Haas je hebt het in je

nicole nu mag het eruit

het mag er echt uit

doe mij even na allebei

Muziek weer iets zachter. Nicole doet een grommende oerkreet, steekt daarbij haar prikker in de lucht. De meisjes doen haar aarzelend na. Nicole doet het nog eens, nu iets harder. De meisjes doen het na, overtuigender.

nicole *nog steeds hard roepend, steekt prikker naar voren* dit bedoelen ze! en dan steek je dat ding naar voren, klik, klik

Nicole steekt haar prikker naar voren, de meisjes doen het na. Elliot en Melle komen op. Ze willen naar Harrie lopen om hun prikkers en vuilniszakken in te leveren.

nicole en dan steek je dat ding nog eens naar voren, klik, klik

Meisjes doen haar na. Jongens komen dichterbij.

nicole en dan steek je dat ding récht naar voren

en als je iets raakt dan raak je iets

en als dat pijn doet doet dat pijn

het kan je niets schelen

het kan je niets schelen!

Slot: Nicole steekt haar prikker naar voren en naar voren. De jongens komen steeds dichterbij. Dan komt Nicole op de jongens af, in de verwachting dat Pien en Hazel zullen volgen. Pien en Hazel durven dat eigenlijk toch niet zo goed, en blijven wat achter. Nicole begint met haar prikker de jongens te belagen, in het ritme van de dansmoves en op de muziek. Ze sist de jongens onverstaanbare dingen toe. Die schrikken zich wild en proberen zich te verweren. Harrie komt met een volle vuilniszak aan en probeert de jongens hiermee te verdedigen en te beschermen. Boven de muziek probeert hij Nicole dingen toe te roepen (wat is hier aan de hand, wat ben jij aan het doen joh, etc.), hij begrijpt niets van deze situatie. Omdat Nicole telkens nog probeert de jongens met haar prikker pijn te doen, begint Harrie vuilnis uit de vuilniszak naar haar te gooien in de hoop dat ze ophoudt. Daardoor kunnen de jongens ontsnappen. Nu staan Harrie en Nicole tegenover elkaar. Nicole blijft in haar aanvallende houding en staat op het punt Harrie te belagen. Harrie grist een prikker om zich mee te verdedigen. Inmiddels staan niet alleen Pien en Hazel aan de zijkant verschrikt naar dit schouwspel te kijken, ook Melle en Elliot zijn nu toeschouwers. Pien en Hazel worden steeds paniekeriger, ze voelen zich schuldig, vrezen dat zij deze escalatie veroorzaakt hebben. Stop, roepen ze, stop stop! Maar er wordt niet naar ze geluisterd. Zelfs als Nicole en Harrie elkaar te lijf gaan en de meisjes tegelijkertijd heel hard 'stop!' gillen, worden ze niet gehoord. Pas als Melle en Elliot daarna ook heel hard 'stop!' schreeuwen, kijken Harrie en Nicole op. Dan stopt de muziek en volgt er een donkerslag.

Stuk voor stuk ging bij De Theatertroep in première op 24 september 2021 in theater Frascati in Amsterdam.

Schrijvers: Don Duyns, Tom Hofland, Jamal Ouariachi, Iduna Paalman, Gustaaf Peek, Marijke Schermer en Arie Storm

Spelers: Rosa Asbreuk, Roos Bottinga, Patrick Duijthoff, Kyrian Esser, Elisabeth ten Have, Timo Huijzendveld en Nicoline Raatgever

Redactie: Josje Kraamer en Don Duyns

Vormgeving: Roos Visser

Productie en marketing: Lolita Storm

www.theatertroep.nl

Iduna Paalman (1991) schrijft poëzie, proza, columns en toneelteksten. Voor haar poëziedebuut *De grom uit de hond halen* (2019) ontving ze de Poëziedebuutprijs. De bundel werd daarnaast genomineerd voor de C. Buddingh'-prijs en de Ida Gerhardt Poëzieprijs. Ze publiceerde onder meer in NRC Handelsblad, De Groene Amsterdammer, De Gids en De Revisor, en presenteert literaire programma's.

JAMAL OUARIACHI

DE EERSTE MAANDAG

DE NIEUWE TONEELBIBLIOTHEEK

De Nieuwe Toneelbibliotheek

Tekst #NR 637

STUK VOOR STUK

84.

© 2021, Don Duyns, Tom Hofland, Jamal Ouariachi, Iduna Paalman, Gustaaf Peek, Marijke Schermer, Arie Storm

Personages

Radboud
Isabel
Tancredi
Nikki
Joseph
Ulyana

Een kelderruimte. Veel oude troep. Links een stellingkast met conservenblikken, flessen drank, zakken chips en borrelnootjes. Een emmer ernaast. Midden-achter: een gesloten kist met kussens en dekens.

Het luchtalarm klinkt, gedempt. Ook zwaar gedonder, als van onweer — of van een bombardement. Een deur gaat open. Zes mensen, in kennelijke staat van beneveling door onbekende middelen, komen de keldertrap af gestommeld.

radboud *hypernerveus* Mijn hele leven heb ik geweten dat dit een keer zou gebeuren. En nu is het zover.

nikki Ik weet het niet, hoor.

tancredi Jezus, ik ben doodop.

radboud Je moet altijd voorbereid zijn op het ergste.

tancredi *leunt op Joseph* Het ene moment lig je lekker te zweven...

nikki Misschien was het iets heel anders.

ulyana Onweer.

tancredi ...en het volgende moment word je meegesleurd naar een of andere grafkelder.

nikki Ik noem: een afrekening in de onderwereld. Handgranaat door het raam van die coffeeshop op de hoek. Misschien wel gewoon vuurwerk.

ulyana Onweer.

joseph *tegen Tancredi* Ik ben ook nog steeds... helemaal... *zucht diep en maakt een gebaar dat een staat van innerlijke rust en ontspanning moet uitdrukken*

tancredi Kun je hier ergens zitten?

radboud Ik heb er bij mijn ouders altijd op gehamerd. Dat ze me discipline zouden bijbrengen. Dat ze me zouden voorbereiden op een leven vol ontberingen. Maar het zat er niet in bij die mensen.

ulyana *opent een grote kist die gevuld blijkt met dekens en kussens.*

Begint erin te wroeten Kussens. gooit een kussen naar Tancredi. Neemt een deken uit de kist en ruikt eraan Schimmel.

nikki Wat?

ulyana Schimmel.

nikki Ja, vind je 't gek.

isabel Ho, wacht effe hoor, wat heb jij je kelder creepy ingericht, Radboud.

radboud Het is een kelder. Geen woonruimte.

tancredi Je bent in ieder geval niet bepaald op oorlog voorbereid.

joseph *gaapt* Volgens mij is niemand van ons op oorlog voorbereid.

Dus Radboud ook niet. *buigt zich over de kist, haalt een deken tevoorschijn, slaat die om zich heen en gaat in kleermakerszit op de grond zitten, leunend tegen de achterwand*

radboud Ik heb anders mooi wel een noodvoorraad, hoor. Hier. *wijst op de voorraadkast*

ulyana *komt bij de kast kijken* Vreetkick.

radboud Het is niet de bedoeling dat we alles in één keer helemaal...

ulyana Kikkererwten?

radboud Heel gezond, hoor. Veganistisch ook.

isabel Nee maar serieus, wat heb je nog meer?

ulyana *neemt een blikje ansjovis uit de kast* Ansjovis?

isabel Serieus, wil je dat we ansjovis uit blik eten?

radboud Er moeten ook ergens crackertjes liggen. Als die nog goed zijn. Nikki, waarom ga je niet even lekker zitten. Pak een kussen.

isabel Nee maar wacht effe, je probeert ons toch niet te vergiftigen hè, Radboud? Probeer jij ons te vergiftigen?

radboud Je hóéft niks te eten, Isabel. Pak een kussen. Doe een beetje relaxed.

nikki *blijft staan, ongeduldig* Ja, doe relaxed. Er is waarschijnlijk niks aan de hand.

Isabel loopt hoofdschuddend en met zichtbaar verstoorde motoriek naar de kist met kussens, slaat die per ongeluk met een noodklap dicht.

radboud *schrikt hevig, als enige* Zie je wel!

nikki Dat was die kist. Zullen we nu even ophouden met die onzin?

tancredi Ik vind het wel te gek hoor, hier. Wie heeft er nog een kelder, tegenwoordig? Met een noodvoorraad? Rantsoen! Zo heet dat toch? Rantsoen?

ulyana Proviand?

nikki Radboud... wat heb je nou eigenlijk gezien?

tancredi Leeftocht?

radboud Ja, ik weet niet... Het was... ik had m'n ogen dicht, dus ik zag helemaal niks. En ineens komt dat luchtalarm.

ulyana *zachtjes, voor zichzelf* Foerage.

nikki Ja, het is maandag. De eerste maandag van de maand.

tancredi Ik riep als kind al dat dát het beste moment is om daadwerkelijk aan te vallen. Iedereen denkt: ha, eerste maandag van de

maand, fuck it! En dan: boem. Hiroshima.

ulyana Provisie?

radboud Dus dat. Het luchtalarm. En... even denken hoor. Ik hoor dat alarm. Ik hoor Isabel. Die begon zo hysterisch te krijsen. Of was er eerst dat vliegtuig? Weet ik niet meer. In ieder geval dat gekrijs. En dat vliegtuig. En toen die knal. Die loeiharde knal.

isabel Iemand wil ons allemaal dood hebben. Stuk voor stuk.

ulyana Onweer?

tancredi heeft de drankflessen in de voorraadkast ontdekt, bestudeert een fles Baileys, draait hem open, ruikt eraan Het is een hartstikke zonnige ochtend, joh, doe even normaal met je onweer. *staart dromerig voor zich uit* Ik zag libellen. Heel veel libellen. Voor mijn gezicht, op de mouwen van mijn overhemd. Op m'n knieën... Lijpe kutbeesten zijn dat eigenlijk. Weet je dat ik sinds mijn jeugd nooit meer een libel heb gezien? Ik dacht dat ze uitgestorven waren. Maar ik zag dus allemaal libellen met verschillende kleuren lijfjes en de zon weerkaatste in die nerveuze vliesvleugeltjes...

nikki Ja, in je hoofd, ja. Jij zweeft nog ergens in... weet ik veel, de Andromedanevel. Kom eens terug op aarde, man.

radboud Stil 'es. Wacht even.

nikki Wat?

radboud Stil nou even.

Het gezelschap luistert een tijdje aandachtig.

nikki Ik hoor niks. Geen bommen. Geen vliegtuigen. Geen ambulances. Dat zou je toch redelijkerwijs wel mogen verwachten, denk je niet? Sirenes. Als de stad net is platgebombardeerd? Dat de hulpdiensten uitrukken?

isabel Nee maar wacht effe, wacht effe, ze zijn natuurlijk begonnen met de brandweerkazernes. Serieus.

tancredi pakt een stapel plastic bekertjes en schuifelt daarmee, en met de fles Baileys, naar de plek waar Joseph zit Joseph, doe mij ook eens zo'n kussen.

joseph neemt een kussen uit de kist en legt dat naast zich op de grond
tancredi neemt plaats, draait de fles open Ik vind het wel iets gezelligs hebben, zo'n bombardement.

nikki *pakt haar mobieltje en begint erop te pielen* Oké, dus dan hebben

'ze' de brandweerkazernes gebombardeerd. En toen? Waarom zouden ze dan ook nog jouw huis platleggen, Radboud? Tegenwoordig hebben ze toch van die, weet ik veel, drones die precisiebombardementen uitvoeren? Op 'strategische doelen'?

radboud Ja, en?

nikki Sinds wanneer is jouw huis een strategisch doel?

radboud Ze maken ook weleens fouten. Burgerslachtoffers.

ulyana *met haar mobieltje in de hand* Kut.

nikki Wat? Geen bereik? Ik ook niet.

ulyana Niks.

isabel Zie je wel. Zie je wel.

Nikki zucht diep en luid. Vindt naast de voorraadkast een klapstoel, klapt die uit en gaat erop zitten, hoofdschuddend.

isabel Het hoeft niet eens een bombardement te zijn waarbij ze alles, echt alles platgooien. Want... nee, wacht effe, wacht effe.

Niemand probeert haar in de rede te vallen.

Je hebt ook van die gifgasaanvallen, toch?

tancredi *schenkt zichzelf nog een bekertje Baileys in* Als het nou echt oorlog is, hè... dan biedt dat wel enorme kansen. Heldenmoed. Je leert de ware aard van je vrienden kennen. We kunnen een verzetsgroep oprichten. Met een eigen krantje. En een podcast waarin we mensen een hart onder de riem steken en vaderlandslievende liederen draaien.

nikki Zonder bereik, ja. Met je podcast.

isabel Als je in het verzet zit, ga je er als eerste aan.

ulyana Martelingen.

tancredi Dat je ineens bij jezelf ontdekt: ik ben in staat tot heldendaden.

joseph *schiet in de lach* Jij? Jij hebt een ruggengraat van kraakbeen, man.

tancredi Nee, jij bent de Soldaat van Oranje.

joseph Weet je nog, laatst, dat we door de stad liepen en dat we aan de overkant van de gracht die toerist zagen liggen op de kade? Helemaal naakt op z'n boxershorts na. Die lag daar een partij fout te trippen, niet normaal meer. Boeren en scheten die je aan de overkant van het water kon horen.

tancredi Ja, en allemaal mensen die zeiden van: o, wat als-ie in het water valt? Dat overleeft-ie niet. Echt hilarisch.

joseph Inderdaad. En wat heb jij toen gedaan? Ben je naar de overkant gerend om hem weg te slepen bij de waterkant?

tancredi Ik ga zo'n naakte, zwetende kerel toch niet aanraken?

isabel Nee maar serieus, volgens mij is de enige echte moed, de moed om jezelf te zijn. Gewoon jezelf zijn. Tegen de klippen op.

joseph Je hebt niet eens de politie gebeld of een ambulance. Denk je nou echt dat als je in het dagelijks leven niet eens bereid bent een medemens in nood te helpen, dat je dan in een oorlogssituatie wél ineens de wereld gaat redden?

tancredi Alsof jij zo'n held bent.

isabel Ik heb bij jullie vaak het gevoel dat ik mezelf niet kan zijn. Dat ik niet word geaccepteerd zoals ik ben.

joseph Dat beweer ik ook niet, dat ik een held ben. Ik niet. Ik zal je heel eerlijk zeggen: als het oorlog wordt, en ze dreigen me te gaan martelen, dan verraad ik jullie allemaal. Net zo makkelijk.

nikki Gezellig weer, jongens. Is hier trouwens een plee?

isabel Dit bedoel ik dus.

radboud Dit is een kelder.

tancredi Nikki, waar is je gevoel voor moraal? Joseph zit hier te beweren dat-ie ons allemaal zal verraden als dat zo uitkomt! Hallo? Moeten we het daar niet even over hebben voordat je gaat pissen?

nikki Mijn moraal, die heb ik al jaren geleden in mijn reet gestoken. Momenteel wil ik vooral heel erg graag naar de wc. Die er dus niet is, begrijp ik.

isabel Totale desinteresse. Minachting. Serieus.

ulyana Verveling.

tancredi Hoe deed Anne Frank dat? Heeft iemand dat dagboek gelezen?

nikki Ik heb wel die musical gezien, een paar jaar terug. Maar ik geloof niet dat ze daarin naar de wc hoefden.

joseph *op de wijs van 'Singin' in the rain'*
I'm singin' on the plee...

radboud Ik heb wel een emmer. Daar naast de voorraadkast.

nikki Eén emmer. Voor zes mensen.

isabel Nee maar wacht effe, wacht effe, hoe lang moeten we hier zitten, eigenlijk? Ik ben hier totaal niet op voorbereid.

radboud Dat weet ik toch net zo goed niet, Isabel. Doe even niet zo ongeloflijk opgefokt.

joseph *treiterig* Ik vind de faciliteiten wel een beetje tegenvallen.

radboud Het is hier geen hotel, oké?

isabel Minstens elke ochtend een schone onderbroek. Zonder schone onderbroek voel ik me geen mens. Serieus. Nee maar wacht effe.

tancredi Ik ruik mezelf nu al. Die rook in m'n kleren. Van vannacht. Ik zit te zweten. Van al die alcohol.

joseph Ja, en je hebt een kegel. Een soort atoomwolk. Een gifgasaanval. *begint te lachen. als enige*

tancredi Heeft er nog iemand peuken, trouwens?

nikki Ik moet nu pissen. Anders ga ik dood. En ik ga niet op een emmer.

joseph Kom op, Nik. Iedereen hier, wij allemaal, ieder van ons heeft jou weleens naakt gezien. Van binnen en van buiten.

nikki Ik hoef geen publiek bij het pissen.

joseph Als dit een Jappenkamp was, zou je wel moeten.

nikki Jezus, jullie zijn echt allemaal helemaal knetter. Drink water. Ga slapen. Neem koffie. Kan me niet schelen, maar ik ben volgens mij als enige weer helemaal helder en ik ben weg. *loopt de keldertrap op, stapt naar buiten en slaat de deur met een harde knal dicht*

radboud *halfslachtig* Nikki!

tancredi Geen peuken dus? Niemand?

joseph Kijk. Zo begint het verraad. De moffenhoer is er vandoor.

radboud Nikki is geen moffenh—

isabel *tegen Ulyana* Dit is dus het ergste wat ons als vrouwen kan overkomen. In een oorlogssituatie. Nee maar wacht effe, wacht effe, dat de mannen dus verhoudingsgewijs de overhand krijgen. Dat bedoel ik. Dat je outnumbered bent, als vrouw zijnde. Serieus.

ulyana Seksslavinnen.

radboud Niemand hier is van plan je te verkrachten, Isabel.

joseph Nou...

ulyana Troostmeisjes.

isabel Als niet jullie, dan wel de vijand. De vijand die hier binnen komt vallen en jullie drieën de keel door zal snijden of een kogel door je kop jagen. Nee maar wacht effe, serieus, en wij dan? Wij moeten het aanzien. Dat eerst. En daarna nemen ze bezit van onze lichamen.

Vernederen. Het verzet breken. De trots. Moord en doodslag vinden we erg. Maar als het oorlog is, dan wordt er verkracht. Dat vinden we normaal.

tancredi *ironisch* Dat resoneert echt heel erg met me, wat je nu zegt. isabel Nee maar serieus. Mannen durven hun seksuele onzekerheid niet te delen met anderen, en in een oorlogssituatie bestaat die onzekerheid niet meer. Doodsbang zijn ze om te sneuvelen, maar als je dan een vrouw treft, en je hoeft niet meer een spontaan en leuk praatje te houden, en je hoeft niet af te remmen, geen inleidend gelul, geen etentjes, geen dure sieraden, geen enkele inleiding, niks, gewoon: kleren afrukken en gáán. En daarna maken ze je alsnog af.

radboud Waar gaat dit nou over?

joseph Over dat we Isabel en Ulyana zo meteen gaan verkrachten. Want oorlog.

isabel Je weet het gewoon niet. Oorlog reset de normale verhoudingen als het ware.

tancredi Ik vind het conceptueel nog steeds heel moeilijk te bevatten dat we in een oorlogssituatie zitten.

joseph Ja, dat weten we. Zelfs als er een atoombom recht in je gezicht zou ontploffen, zou jij dat nog moeilijk kunnen bevatten. Conceptueel. Dit is wel een uitstekende situatie voor groepsseks, trouwens.

isabel Zie je wel!

joseph Jij zit nog met je hoofd in je slechte trip, Isabel.

isabel Nee maar wacht effe.

joseph Ondertussen heeft Nikki boven de hele plee volgescheten én alle restjes van gisteravond opgegeten, opgerookt, opgedronken en opgesnoven.

radboud Dat is onaardig. Als er echt niks aan de hand is daarboven, dan zou ze ons toch wel laten weten dat de kust veilig is?

joseph Misschien kan het haar niks schelen. Lacht ze zich een ongeluk. Zou ik doen, in ieder geval.

radboud Dat zou immoreel zijn.

isabel Ja... *citeert Nikki* 'Mijn moraal, die heb ik al jaren geleden in mijn reet gestoken.'

radboud Nikki komt heus wel terug. Hoe dan ook, wij blijven. In deze veilige kelder. En niemand hier gaat iemand hier verkrachten. We

moeten dit samen doen. Samen overleven.

stilte

ulyana Overleven...

tancredi Ik weet niet eens hoe je vuur maakt, man.

ulyana Vuursteentjes?

tancredi Ja, en waar kun je die krijgen? Liggen die in de voorraadkast?

Als ik ze al zou tegenkomen in het wild zou ik ze niet eens herkennen.

En zelfs als wel. Zelfs dan nog. Geen idee wat ik ermee zou moeten.

joseph Tegen elkaar aan.

tancredi Ja, wat tegen elkaar aan?

joseph Gewoon zo, held. *beeldt het uit* Tsjk tsjk tsjk tsjk. En dan komt er een vonk.

tancredi En wat moet je dan met die vonk?

radboud We zitten in een kelder. Er zijn hier geen vuursteentjes.

tancredi Daar zijn we mooi klaar mee, dan.

weer een stilte. Drukkender

Mijn vader is in de bergen opgegroeid. Op Sicilië. Middle of nowhere. Ik ben er weleens geweest, er woonde nog wat familie van hem. Ze verbouwden er groente, fruit, hielden wat schapen. Die ouwe van mij is dus naar Nederland gekomen in een tijd dat Booking punt com nog niet bestond. Of Google Maps. Dat avontuur: dat bestaat niet meer. Het is een leuke, intelligente man hoor, ik heb veel van hem geleerd, maar niks praktisch, begrijp je? Ik weet niet eens hoe ik zoiets simpels als, weet ik veel, aardappelen moet planten. Laat staan dat ik weet wanneer je ze kunt plukken.

ulyana Poten.

tancredi Wat?

ulyana Rooien.

joseph *geïrriteerd* Ze bedoelt: aardappelen poot je. En daarna rooi je ze.

tancredi Wou je zeggen dat jij wél weet hoe dat moet, dan?

joseph Ik zeg alleen hoe het heet.

tancredi Dat bedoel ik nou. Voor alles het juiste woord weten maar niks kunnen.

radboud Toen ik achttien was ging ik op reis, niet eens zo'n hele grote reis, gewoon een beetje langs Europese steden interrailen. En toen

kreeg ik van mijn ouders een SAS Survival Guide. Zo'n klein gidsje, weet je wel, formaatje zakbijbel. Dat leek me enorm handig, ik wist zeker dat ik overal zou kunnen overleven met dat gidsje bij de hand. Maar ik vergat dat ding dus in te pakken. En ik heb die reis toch overleefd. En een paar jaar later leende ik dat boekje uit aan een vriend die ik nog van de middelbare school kende. Ivan, misschien kennen jullie hem ook nog wel. En die pleegde vervolgens zelfmoord. En hoe deed-ie dat? Hij had voor zijn strop een knoop gebruikt uit mijn SAS Survival Guide. Die lag op tafel, naast zijn zelfmoordbriefje. Vertelden zijn ouders, toen ze me dat gidsje teruggaven.

ulyana Moraal?

radboud Dat... dat... dat...

joseph *op ironisch gedragen, diepzinnige toon* Dat alles wat je in het leven kan redden, je ook kapot kan maken.

ulyana Cynisch. *staat op, loopt naar de voorraadkast*

radboud Ik vind dat echt een... een... een... reductie van wat ik probeer te zeggen. Een parodie. Een belediging.

Joseph steekt lachend een middelvinger op naar Radboud.

ulyana Honger. *rommelt wat in de voorraadkast, haalt verschillende zakken chips en nootjes tevoorschijn* Borrelnootjes! *ploft weer neer, trekt de zak open en begint de nootjes een voor een in de lucht te gooien, vangt ze op met haar mond*

joseph Maar kom op, Radboud. Je ziet de ironie toch wel?

radboud Ja, maar ik vind het geen ironie om te lachen.

joseph Ironie ís ook niet om te lachen. Ironie is er om ons te laten zien hoe zinloos het leven is, omdat er twee tegengestelde dingen naast elkaar kunnen bestaan. En je kunt ze allebei beweren, maakt niet uit. Je zegt A, en je bedoelt B, of andersom, en het maakt allemaal niks uit. Ironie is de absolute ontkenning van een zinvol bestaan. En terecht.

ulyana *schiet overeind. Er is een borrelnootje in haar keel blijven steken* Hgnhgh.

joseph *verveeld* Ze is aan het stikken, jongens. Tancredi, ouwe held, grijp jij in?

tancredi *staat aarzelend op en buigt zich naar Ulyana toe zonder iets te doen* Weet iemand hoe dat moet met die, met die... met die Heidegger-greep?

isabel Wat is de Heidegger-greep?

tancredi Dat je iemand zo van achteren vastpakt, weet je wel, en dat je dan iets doet met je handen, zo. Maar ik weet dus niet precies wát. *slaat zijn handen van achteren om Ulyana heen maar doet niks zinnigs met zijn handen*

joseph Zijn en tijd.

tancredi Ze staat hier te stikken, jongens, kom op nou!

joseph 'Als het in-de-wereld-zijn een grondgesteldheid van het erzijn uitmaakt, waarin het zich niet alleen in het algemeen, maar bij voorkeur in de modus van de alledaagsheid beweegt, dan moet het ook altijd ontisch zijn ervaren.'

radboud Jongens, dit is mijn kelder. Doe nou even iets. Straks zitten we hier met een lijk.

tancredi Doe dan zelf iets!

isabel Op d'r rug kloppen?

tancredi Zo? *geeft zo'n enorme beuk tegen het achterhoofd van Ulyana dat ze voorover knalt en met haar gezicht op de vloer blijft liggen*

joseph Volgens mij was dat iets te hard. En niet op haar rug.

tancredi Jezus Christus. *knielt neer bij Ulyana. Duwt tegen haar schouder maar er komt geen reactie*

isabel Nee maar wacht effe, zo loopt het altijd weer af voor vrouwen, zo is het gewoon, we gaan allemaal kapot onder het geweld van mannen.

joseph Of dat van borrelnootjes.

radboud Is ze dood?

tancredi Volgens mij ademt ze niet meer.

joseph Doorgaans is dat een teken dat iemand inderdaad dood is. *staat op* En daarmee, dames en heren, is voor mij het moment gekomen om deze schuilkamer te verlaten. Ik heb hier niks mee te maken, ik ben hier nooit geweest. *begeeft zich richting de keldertrap*

tancredi Josee-eeph, kom op nou!

isabel Nee maar wacht effe, dit doe je gewoon niet. Serieus.

radboud Jezus man, jij bent toch zo'n tough guy?

joseph *gedecideerd* Ik hou van fantasie en experiment, maar dit is echt. Ik hoef geen lijk. Ik hoef geen gevangenisstraf.

exit Joseph

tancredi Lafbek. Gore lafbek.

isabel Ze zeggen wel dat als je de dood in de ogen hebt gekeken, dat je daarna dan heel anders tegen het leven aankijkt. Serieus. Maar dat is bij mij nog niet gebeurd, geloof ik.

lange stilte

tancredi Je hebt een goed ambient sound effect, hier in je kelder, Rad. Past wel bij de gelegenheid.

radboud Hm. Dat zullen de verwarmings-buizen zijn.

isabel Ik kan daar totaal niet tegen. Onbehaaglijk. Onbehaaglijk. Dat is het woord. Onbehaaglijk. Dat gesuis. Nee maar serieus, wacht effe, dat gaat toch gewoon op je zenuwen werken? Ik hoor daar van alles in. Het is niks, maar het is ook meteen alles. Weet je wat het is? Net zoiets als wolken. Daar word ik ook altijd doodsbang van, wolken. Dat je omhoog kijkt en dat je dan allemaal dingen ziet en dat er mensen zijn die dat, weet ik veel, romantisch vinden of leuk of dat ze dan het kind in zichzelf weer ontdekken omdat ze hun fantasie erop los kunnen laten. Terwijl ik er dus echt doodsbenauwd van word. Nee wacht effe, wacht effe, ik bedoel dat je niet één keer omhoog kunt kijken en dat alles hetzelfde is. Altijd die... die... nee maar wacht effe... transformaties.

radboud Die Monkey Dust doet jou niet echt goed, hè?

isabel Monkey Dust? Nee maar wacht effe, ik dacht dat het gewoon coke was?

De kelderdeur zwaait open. Er verschijnt niemand.

isabel *in paniek* Wat is dat?

radboud Joseph?

isabel Nikki?

tancredi Volgens mij is het veilig. Kunnen we naar boven.

isabel Nee maar wacht effe, is dit niet een valstrik?

tancredi Ik ga wel kijken. Want hier is het ook niks. *tegen Isabel* Kom. Jij moet even uit die paranoia van je. Ik hou je vast.

Tancredi en Isabel bewegen richting keldertrap.

radboud Hé, ik heb jullie wel gered, hè? Vergeet dat niet. Zou wel leuk zijn als ik daar een beetje credit voor kreeg. Gewoon een bedankje. Hoeft niks groots te zijn.

tancredi Als we bij mij thuis hadden gezeten, en ik zou een kelder gehad hebben en er was een bombardement losgebarsten, dan zou ik jullie net zo goed allemaal mee naar de kelder nemen. En daar zou

helaas niks heldhaftigs aan zijn, want het is een goede daad die niets kost, en bovendien zou het ook geen onbaatzuchtige daad zijn, want wat schiet ik ermee op als ik alleen mezelf zou redden en al mijn vrienden zou laten creperen? Je naasten redden is gedrag uit eigenbelang.

isabel Ulyana is dood.

radboud Ik heb ervoor gekozen om jullie hier mee naartoe te nemen zodat we...

tancredi Wat nou keuze man? Wat waren dan je andere opties?

radboud Ik... ik...

tancredi Je kunt alleen kiezen als er meer dan één optie is. *sleept Isabel mee de trap op. Ze verdwijnen uit zicht, laten de deur openstaan.*

Radboud blijft alleen achter. Haalt de emmer tevoorschijn die als wc dienst moet doen. Schuift zijn broek omlaag. Gaat zitten. Graait naar de zak borrelnootjes naast het lijk van Ulyana. Begint te eten.

Stuk voor stuk ging bij De Theatertroep in première op 24 september 2021 in theater Frascati in Amsterdam.

Schrijvers: Don Duyns, Tom Hofland, Jamal Ouariachi, Iduna Paalman, Gustaaf Peek, Marijke Schermer en Arie Storm

Spelers: Rosa Asbreuk, Roos Bottinga, Patrick Duijthoff, Kyrian Esser, Elisabeth ten Have, Timo Huijzendveld en Nicoline Raatgever

Redactie: Josje Kraamer en Don Duyns

Vormgeving: Roos Visser

Productie en marketing: Lolita Storm

www.theatertroep.nl

Jamal Ouariachi (1978) schreef vier romans. Met *Vertedering* (2013) stond hij op de shortlist van De Gouden Boekenuil. *Een honger* (2015) won zowel de BNG Bank Literatuurprijs als de European Union Prize for Literature. Het boek werd in negen talen vertaald. In 2017 verscheen de veelgeprezen verhalenbundel *Herinneringen aan aluminiumfolie*. Hij schrijft een wekelijkse column voor Trouw, essays voor De Standaard en recensies voor NRC Handelsblad. In 2016 werd zijn bewerking van *Macbeth* opgevoerd door Het Zuidelijk Toneel.

MARIJKE SCHERMER

HET SMALLE
PAD DOOR DE
WAANZIN

DE NIEUWE TONEELBIBLIOTHEEK

De Nieuwe Toneelbibliotheek

Tekst #NR 637

STUK VOOR STUK

100.

© 2021, Don Duyns, Tom Hofland, Jamal Ouariachi, Iduna Paalman, Gustaaf Peek, Marijke Schermer, Arie Storm

Personages

A (Angel)

B (Bee)

M (Marcellus)

C (Christa, *doventolk*)

G (Gijs)

P (Puck)

1

A en B treffen de laatste voorbereidingen.

a Ik wil geen ruzie.

b Dat weet ik. Jij wil nooit ruzie.

a Nee. Ik heb een hekel aan ruzie.

b Dat komt door je verleden.

a Ja, ja ja dat komt door mijn verleden.

b Ja.

a Maar meer dan door mijn verleden komt het door mijn karakter. Ik ben het conflict-mijdende type.

b Je bent sowieso het vermijdende type.

a Nee. Dat is niet zo. Dat is toch niet zo?

b Je vermijdt alles wat dichtbij komt.

a Nou ja!

b Zoals ruzie.

a Waar komt dit nu ineens vandaan?

b Maar niet alleen ruzie.

a Nou ja! *kijkt om zich heen* Zeg, hadden wij niet een stagiaire?

b Jij bent het bange type. Oeps. Daar komt de minister. We hebben het er later nog wel over.

a Zeker. We hebben het er later nog over. Ik ben nu even vooral heel erg verbaasd. Ik moet even alle zeilen bijzetten om me op mijn werk te concentreren. Maar complimenten hoor: je hebt het heel slim gespeeld. Ik wilde jou eigenlijk...

b ...beledigen

a iets vertellen!

b Iets lulligs, daarom begon je met dat: ik wil geen ruzie.

De minister komt op en legt zijn papieren op de lessenaar.

mAngel. Bee.

a Meneer Den Oude.

mEinde even goed erbij blijven, paar zinnen omgegooid.

Minister weer af, Bee schenkt waterglas voor de minister vol, minister terug op, in zijn kielzog Christa, de doventolk, zij vertaalt simultaan de minister.

mGoedenavond. Sinds enkele weken kunnen we in Nederland weer een paar uur per dag! En sinds enkele weken mogen we weer! En de winkels, de essentiële winkels, en nu ook één categorie daarboven, de semi-essentiëlen. Wat hebben we het gemist! We mogen weer knuffelen met mensen binnen het eigen huishouden. En maximaal twee bezoekers ontvangen uit de eigen familie tot in de derde graad. Daarmee is de eerste stap gezet op weg terug naar een normaal leven. En we weten allemaal: het normale leven is het smalle pad door de waanzin. Nog heel voorzichtig en onder allerlei voorwaarden. Maar toch – een eerste stap en een begin van opluchting. Dat verdient een compliment en dat wil ik vanavond als eerste gezegd hebben. Het tweede dat we zien, is dat er, zeker met mooi weer, gretig gebruik wordt gemaakt van alle mogelijkheden om eropuit te gaan.

muziek

2

a Wist jij dat minister Den Oude tegenwoordig ook in het weekend niet meer naar huis gaat?

b O nee?

a Het schijnt dat zijn vrouw hem niet meer verdraagt. Dat hij thuis ook de minister uithangt.

b Ik kan me daar wel iets bij voorstellen.

a Thuis ziet ze de minister met zijn praatjes aan tafel zitten. En op de televisie ziet ze haar man op zijn onaantrekkelijkst.

b Onaantrekkelijkst?

a IJdel, de hele tijd aan het woord. Bazig.

b Ja, ja, dat kan ik me voorstellen. Jij?

a Ik kan me altijd alles voorstellen.

b O ja. Dat is jouw talent.

a Zeker.

b Dat is jouw smalle pad door de waanzin. Naast het vermijden van ruzies en andere intimiteiten.

a Ach Bee.

b Ik kom te dichtbij. Daar kun je niet tegen.

a Dat ligt er helemaal aan hoe, als jij dichtbij wil komen om ruzie te maken, dan, nee, dan, dan liever niet. *telefoon gaat, wacht even, in de telefoon* Christa. Ja? ... Dat is helemaal prima. Ik leg die map op je bureau. Uitstekend. Den Oude? Ja. *lacht* Ja! Hahahaha well put! ... Nee, Bee is hier. Dag! *hangt op* Waar was ik. Ja! Maar als jij dichterbij wilt komen zonder ruzie te maken...

b Maak jij nou...

a Wat?

b Avances?

a Wat?

b Maak jij nou avances?

a Eh.

b Zoals je zegt 'als jij dichterbij wilt komen'... zoals jij kijkt als je zegt 'als jij dichterbij wilt komen'...

a Ja.

b Is dat?

a Wat?
b Zijn dat?
a Ja?
b A–
a – vances? Ho! De minister.

De minister komt binnen.

m Hoi.
b Eh. Hoi.
m Hebben jullie al gegeten?
a Eh.
b Eh.
m Ik heb voor drie besteld, maar Christa en Dieuwertje moesten ineens toch weg.
a O. Oké.
m Thais.
b Mijn lievelings.
a Echt?
b Bij wijze van spreken.
m Ik haal even de borden!

M af

b Dus zijn vrouw wil niet meer met hem eten, en zijn kinderen willen niet meer met hem eten, en zijn assistenten willen niet meer met hem eten.
a En de MP?
b Die wil met niemand eten. Die wil niet dat mensen weten dat hij eet.
a Maar hij heeft toch wel eens etentjes? Zakelijke dinertjes bedoel ik.
b Ja dat wel.
a Ja dat wel? Wat zeg je nou?
b Maak er niet zo'n punt van. Weet jij waar die stagiaire van ons is? Hoe heet ze nou?
a Je zei maar wat dus, over dat hij niet wil dat mensen weten dat hij eet.
Nee.
b Ja, misschien wel ja.

a Of probeerde je een grap te maken?

M weer op

mZo.

b *sist* Ik wil graag dat dit tussen ons blijft.

mHebben jullie hier bestek?

b Nee, dat hebben we hier niet.

M weer af

a Of heb je een staatsgeheim verklapt? Over de MP en zijn eetgewoontes.

b Vergeet het gewoon oké?

a Je weet dat ik daar niet goed in ben.

b Vermijd het conflict!

a Waar ben jij mee bezig mannetje?

b Mannetje??

a Bij wijze van spreken.

b Bij wijze van...

a Citaat.

3

M weer op met lepels en stokjes.

m Nou vertel!

b Puck!

m Pardon?

b Puck! Zo heet ze.

a *tegen de minister* Vertel?

b De stagiaire.

a Ja. Oh ja.

m Wat vonden jullie ervan? Twitter heeft me alweer duizend keer vermoord, maar jullie, jullie verstandige mensen, disgenoten, brug tussen mijn woorden en de mensen thuis...

b Er was geen speld tussen te krijgen meneer Den Oude.

m Mars, zeg maar Mars.

a Mars?

m Short voor Marcellus.

b Er was geen speld tussen te krijgen Mars.

a Wel spijtig dat er alleen maar binnen het huishouden mag worden geknuffeld.

m Ik ben van een christelijke partij.

a De regels zouden niet ideologisch gemotiveerd moeten zijn.

m Ik bedoelde er niets mee, ik bedoelde, ik kan me er niet negatief over uitlaten, het is een door wetenschappelijk advies tot stand gekomen gedragsregel, waar ik me om die reden achter stel en waar ik op christelijke grondslag mijn hoogste persoonlijke niet politieke goedkeuring over kan uitspreken. Maar hé, zullen we het gezellig houden? Het is al moeilijk genoeg in mijn positie. Waar hadden jullie het over voor ik kwam?

a Bee beweerde dat ik conflict-mijdend ben.

b Wat Angel, bang als ze was voor een conflict, niet tegensprak.

m Ik meende al een zekere spanning te bespeuren.

b Oh ja?

m Maar heel onduidelijk wat voor spanning. Is er een onderdrukt conflict, is er een – hoe noem je dat – een...

b Erotische?

De telefoon van B gaat.

a Spanning?

b Een – verlangen om buiten het eigen huishouden... te knuffelen?

a Of is het gewoon de vermoeidheid, de lange dagen, de bewondering voor de minister, die ons in zijn greep heeft. Sorry.

mZoiets. Nou tast toe.

b *in de telefoon* Ja? (...) O? (...) Ja. *lacht lang en luid. Tegen A en M* Sorry ik ben even... *gaat op een afstandje staan.*

mDus jij eet op je werk? Niemand thuis?

a Nee, op het moment niemand.

b *in de telefoon, zachtjes, dicterend:* ...psychopaat, zieke man, teringhond, eikel.

mLang al? Al lang alleen?

a Wat is lang? Lang genoeg. Al heeft het voordelen. U bent getrouwd.

G komt binnen met een stapeltje papier.

mJe, zeg alsjeblieft je. Klopt.

g Sorry, meneer Den Oude? Ik heb zeven parafen en een handtekening van u nodig.

b *nog altijd in de telefoon* ... ja, ja, ja, driemaal drie is negen, ja, zo kan ik het ook!

De minister tekent de papieren. G gaat weer af.

a In welk van de volgende vier definities van het huwelijk kunt u zich het beste vinden? A. een openbare verklaring van trouw. B. een diep-romantische verbintenis. C. een pact tussen twee mensen die geloven dat de toekomst een verantwoordelijkheid is. D. een anachronisme.

mZozo.

a Of E. iets anders namelijk stippellijn.

De telefoon van de minister gaat. Hij neemt meteen op.

mHanna. (...) Zeker wel. (...) Hè potjandorie, dat geleuter over dat geld. (...) Ja. Ik heb een hele hele goede voorbereiding van jullie nodig Hanna. Vraag Ina er ook bij, en Jan en Karlijn. Dat wordt nachtwerk voor jullie jongens. *hangt op. tegen A* Spoeddebat morgen.

B *nog altijd in de telefoon* Nee, nee, nee, we draaien het om, we maken er een vulva van.

korte stilte

mMag ie nog eens?

a A. openbare verklaring van trouw B. diep-romantische verbintenis C. pact tussen twee mensen die geloven dat de toekomst een verantwoordelijkheid is D. anachronisme

mEen combinatie van A, B, C en E.

a Ik ben getrouwd geweest. Maar het maakte me vreselijk eenzaam.

mJa, dat kan soms gebeuren. Dan klopt het niet. Maar met het huwelijk an sich heeft het niets te maken. Het heeft met de partnerkeus te maken. Het was geen goede match. Neem ik aan.

a Het was heel vreemd. Zijn eigenschappen, interesses en behoeftes kwamen zo helemaal tegemoet aan mijn lijst van wensen en voorwaarden. Ik had een soort matrix gemaakt met drie assen, en de uitkomst van zijn opgetelde antwoorden bevond zich exact in het brandpunt van mijn behoefte. Het moest wel een succes worden. Ik had het nu eens heel rationeel aangepakt allemaal, omdat ik tot dan toe me had laten leiden door dingen als wilde lust, of dingen die niet waar zijn, zoals mijn projectie van perfectie op het witte doek dat ik om de ware aard van de mens tegenover mij gehangen had en waar natuurlijk helemaal niets van waar bleek. Maar ik heb nooit een miserabeler verbintenis met iemand gehad dan met mijn perfecte match.

stilte

mJij nog een viskoekje?

a Dat sla ik niet af.

B hangt op en komt terug.

b Wij hebben toch die stagiaire, Puck, waar is die nu?

a Geen idee. Is zij jouw of mijn stagiaire eigenlijk?

b Eh...

a Of is het een snuffelstage?

b *scrollt door haar telefoon* Geen idee. Staat niet onder Puck en niet onder stagiaire.

mAngel vertelde me over haar huwelijk.

b O god, dat treurige verhaal. Vertelde ze over de ruzies?

mNee, nee dat niet. Jij een viskoekje?

b Heerlijk.

mJij ook geen man thuis?

b God nee.

mHet zijn barre tijden, de moderne tijden.

b Ik ben van de vrouwen trouwens.

mAh oké. Ik ook.

b Ik had er een, een hele tijd, laatst zag ik haar weer eens, ik was geschokt.

mWaardoor.

b Door wat de slijptol van de tijd met haar gezicht had gedaan.

mOei.

b Ze was altijd al een stuk ouder dan ik, maar nu was ze in plaats van ouder dan ik, gewoon oud.

a Mooi gezegd.

b Geen mooi gezicht.

a De slijptol van de tijd.

Telefoon M gaat, hij neemt op.

mJa! (...) Op1? (...) Ik weet het niet. (...) Vandaag? (...) Te snel denk ik. Morgen? (...) Morgen te laat? (...)

Intussen gaat de telefoon van B die ook opneemt.

mIk ben een christelijke politicus. Ik moet het van mijn integriteit hebben. Ik kan de schijn niet tegen hebben. Ik kan niet rekkelijk met de regels omgaan. Ik ben niet van de VVD (...) jazeker. Ja.

b Ja, weet ik van (...) weet ik (...) weet ik (...) weet ik toch. (...) Dat heeft Simone in haar portefeuille. (...) O echt? Jeetje! (...) Wat erg.

Ze hangen tegelijk op. Ze nemen een paar happen.

b Vindt u het ongepast als we nu ook naar uw huwelijk informeren?

mIk weet heus wel dat er praatjes de ronde doen.

b Praatjes? Daar weten wij niets van.

mDat wij een huwelijks crisis zouden hebben, Sabine en ik.

b Een huwelijks crisis? O ja? En?

mIk heb het heel erg druk.

b Ja.

mHeel erg druk. Ik heb veel verantwoordelijkheid.

b Ja.

Telefoon A gaat.

mVeel verantwoordelijkheid.

b Een taak op je schouders.

mEn dat stopt nooit.

b Nee.

mDat gaat altijd door. En als ik dan thuiskom.

a Dan wil je niet ook daar verantwoordelijk zijn. *fluistert in telefoon* Bel zo terug. *hangt op*

b Zodra je binnenkomt zie je haar opkijken van een huishoudelijk taakje of een kindergezicht met een blik van: zo nu ben jij aan de beurt. Terwijl jij zou willen...

a Dat ze je uit je pak pelt, de verantwoordelijkheid uit jouw handen neemt, de leiding neemt, je hoofd leegblaast, je meevoert, terug je lichaam in.

mEh.

b Of niet?

mIemand nog rijst?

a Mijn ervaring is dat in een huwelijk, dat in een huwelijk je dingen opbergt, jezelf opbergt in de eerste plaats, en dat het gevaar is dat je zo goed opgeborgen raakt dat je uiteindelijk ook voor jezelf onvindbaar wordt.

m Sorry. Dit gaat boven mijn pet. Ik ben maar een eenvoudige minister van Volksgezondheid.

b Wat doet Sabine voor de kost?

m Sabine is makelaar.

a Maken jullie veel ruzie?

m Nooit.

Stilte . Ze eten. Er komt iemand binnen met een telefoontje. Ze laat de minister een filmpje zien. De minister moet lachen.

b Ik had Eduard aan de telefoon net. Het schijnt dat Fred niet teruggekomen is. Hij ging een berg beklimmen. Hij had allang weer terug moeten zijn, maar hij is nooit meer naar beneden gekomen. De dood is behoorlijk om zich heen aan het slaan. De een na de ander. Ulyana. Pieter. Nu Fred weer. Kenden jullie hem?

a Nauwelijks.

m Geen idee wie Fred is. Ik ga naar mijn appartement. Sabine even bellen. Even douchen. Naar Op1 ook nog.

a Jij wel?

b Ook nauwelijks. Het was zo iemand waar ik altijd nog eens een gesprekje mee wilde aanknopen, elke keer als ik 'm zag dacht ik dat, maar het kwam er niet van. En nu zal het er nooit meer van komen.

a De dood kwam ertussen. Dag!

b Tot morgen.

a Succes!

m Mag ik jullie bedanken voor het gezellige dinertje.

De minister gaat af.

stilte

4

- b Dat was vreemd.
a Heel vreemd.

stilte

- b Waar waren wij gebleven?
a Het was raar om meneer Den Oude over mijn huwelijk te vertellen. Ik voel me toch een beetje bezedeld nu.
b Je was nogal persoonlijk. Wilde je revanche nemen op mijn bewering dat je gereserveerd bent? Wilde je bewijzen dat er niets is dat jij uit de weg gaat?
a Dat hele verdomde huwelijk van mij zit ineens weer helemaal aan me. Alsof ik door een web gelopen ben in een schimmelig schuurtje en het plakkerige spinrag nu overal in mijn gezicht en in mijn haar heb zitten.

Puck op

- p Eh.
b Ja?
p Mag ik eh...
b Ja?
p Al eh...
b Wat?
p Nou eh, ik dacht, omdat eh, dus toen eh dacht ik. Kan ik eventueel dan nu...
b Ja?
p Gaan?
b Gaan? Oh! Wie ben jij nou ook alweer?
p Puck.
p, a Stagiaire.
b O ja. Ja, ja, nu, hoeft het inderdaad niet meer echt. Ga nu maar naar huis.

Puck af

stilte

b Misschien moet je een rituele schoonmaak doen.

a Een wat?

b Een soort uitdrijving. Het negatief van een huwelijksceremonie. In plaats van het ritueel toelaten van die ander in je leven, in je familie, in je lichaam, diegene ritueel eruit verwijderen.

a Zou hij daaraan mee moeten werken?

b Nee, natuurlijk niet. Hem heb je daar niet voor nodig.

a Heb jij zoiets wel eens gedaan?

b Nee.

a Waarom is zij met het gegroefde gezicht niet meer bij je eigenlijk?

b Het was gewoon op Angel, het hele bekertje was leeggedronken.

a Is dat hoe het gaat? Is de liefde een bekertje dat op een dag helemaal leeggedronken is? Is de liefde niet een bron waaruit je steeds opnieuw je bekertje kunt vullen?

b Misschien wel, dat zou me wat zijn. Moeten wij hier nog iets doen?

a We zijn klaar, helemaal klaar hier.

b Als de cafés open waren zouden we naar het café kunnen gaan.

a Ik wil geen ruzie.

b Dat weet ik. Jij wil nooit ruzie.

a Nee. Ik heb een hekel aan ruzie.

b Dat komt door je verleden.

a Ja, ja ja dat komt door mijn verleden.

b Ja.

a Luister.

b Ik luister.

a Ik heb om overplaatsing naar een ander ministerie gevraagd.

b Wat? Wat zeg je?

a Ik heb om over—

b Ja ik verstond het wel.

a Ik sluit niet uit dat het is omdat je vaak dichtbij me bent, omdat ik je lichaamsgeur heb leren kennen, omdat ik je gewoontes heb leren kennen, omdat ik heb geleerd aan een stembuiging te herkennen in wat voor humeur je bent. Ik mis je als ik 's avonds alleen thuis in mijn appartement ben. Dan vraag ik me af wat je ervan zou denken dat de

pasta een tikkeltje zout is, of dat de minister op de televisie glashard zit te liegen, dan vraag ik me af hoe je slaapt, op je zij, denk ik, en met het verlangen dat iemand haar armen om je heen slaat. Ik houd dan soms het kussen vast en stel me voor dat jij het bent. Ik probeer goed te slapen en goed te eten en minimaal twee keer per week mijn oefeningen te doen, en niet te veel te drinken en niet te verdrinken in mijn fantasieën, ik probeer op het smalle pad te blijven, het smalle pad door de waanzin. En als ik je dan 's ochtends zie dan heb ik veel dingen met je meegemaakt, en dan is het spreekwoordelijke bekertje behoorlijk tot de rand toe gevuld geraakt en mijn verlangen om het samen uit te drinken ook.

stilte

- b Zie je wel.
a Zie je wat wel?
b Zie je wel dat ik gelijk heb?
a Waar kan ik dat zien, Bee?
b Voor je neus, het ligt allemaal voor je uitgestald.
a Het was mijn laatste werkdag. Ik begin morgen bij Defensie.
b Ja dat lijkt me toepasselijk.
a Wat bedoel je daarmee?
b Grensbewaking, verdedigingstroepen, handgranaten en tanks.
a Morgen is mijn eerste werkdag daar. Ik wilde...
b ...het me op de valreep zelf vertellen?

B loopt woedend en misschien wel tranen verbijtend ook, weg.

- a ...je uitnodigen om daarna bij me te komen eten. Omdat we dan geen... werkrelatie meer hebben. Ik heb al bedacht wat ik ga bestellen.

Stuk voor stuk ging bij De Theatertroep in première op 24 september 2021 in theater Frascati in Amsterdam.

Schrijvers: Don Duyns, Tom Hofland, Jamal Ouariachi, Iduna Paalman, Gustaaf Peek, Marijke Schermer en Arie Storm

Spelers: Rosa Asbreuk, Roos Bottinga, Patrick Duijthoff, Kyrian Esser, Elisabeth ten Have, Timo Huijzendveld en Nicoline Raatgever

Redactie: Josje Kraamer en Don Duyns

Vormgeving: Roos Visser

Productie en marketing: Lolita Storm

www.theatertroep.nl

Marijke Schermer (1975) is roman- en toneelschrijver. Haar toneelwerk werd door meerdere gezelschappen gespeeld en is in verschillende talen vertaald. In 2009 ontving ze de Charlotte Köhlerprijs. *Liefde, als dat het is* stond op de shortlist voor de Libris Literatuurprijs 2020 en werd vertaald in het Duits en het Engels. In een paginagrote recensie over dit boek schreef NRC Handelsblad dat Schermer 'hard op weg [is] een van de interessantste schrijvers van Nederland te worden.'

TOM HOFLAND

DE RUSOFOOB

DE NIEUWE TONEELBIBLIOTHEEK

De Nieuwe Toneelbibliotheek

Tekst #NR 637

STUK VOOR STUK

118.

© 2021, Don Duyns, Tom Hofland, Jamal Ouariachi, Iduna Paalman, Gustaaf Peek, Marijke Schermer, Arie Storm

Personages:

Kleppe
Natsjenka Zakharova
Aleksi Zakharov
Hans Benidorm
Cornelis Bidet
Hella Bidet
Frannie Bidet
Belinski
Tsjitsjikov

Notitie van de schrijver:

Alle regieaanwijzingen zijn, hoe leuk ik ze ook vind, suggesties. De dans op het einde zou ik wel graag terugzien. Ook de dialogen zijn niet in steen gebeiteld. Inhoudelijk liever geen veranderingen aanbrengen, maar er mag wat mij betreft redelijkerwijs gehusseld worden met wat woordjes en zinnnetjes her en der. De vuistregel is steeds: rolt het op een iets andere manier gemakkelijker over de tong? En blijft de strekking hetzelfde? Verander gerust.

1

*Kleppe zit op een bankje in het park. Hij speelt wat op zijn trompet.
Natsjenka Zakharova, zijn vriendin, zit naast hem.*

natsjenka Ik kijk de laatste tijd steeds vaker op Funda.

kleppe Is het Foenda of Funda?

natsjenka Wat?

kleppe Ik zeg altijd Funda. Maar ik hoor steeds vaker mensen Foenda zeggen. Terwijl: waar komt die oevandaan?

natsjenka Dat maakt niet uit. Het gaat erom dat ik er steeds vaker op kijk.

Kleppe gaat door met muziek maken.

natsjenka Ik denk erover na om misschien een huis te kopen.

kleppe O, joh?

natsjenka Wat denk jij?

kleppe Nou... wil je dat, zeg maar, alleen... of?

natsjenka Nou. Het liefst samen, natuurlijk.

kleppe Jeetje. Tja. Tja, tja tja tja tja. Tja. Maar die prijzen, hè?

natsjenka Ik weet het. Het is krankzinnig. Maar volgens mijn vader blijven de prijzen nog wel even stijgen, en als we nu niet instappen dan kunnen we nooit meer mee.

De piek is voorlopig nog niet in zicht, en ik heb geen zin om onderaan de berg te blijven plakken.

kleppe Helemaal waar! Maar van welk geld? Of wil je de provincie in? Lekker op de Veluwe. Apeldoorn ofzo? Je schijnt daar heerlijk te kunnen wandelen.

natsjenka Wil je me dood hebben? Daar krijg je bij het koopcontract in plaats van een glaasje champagne een dik stuk touw mee.

kleppe Nou nou, niet zo macaber.

natsjenka We kunnen het van mijn salaris doen. En mijn vader kan helpen. Het hoeft niet groot te zijn: gewoon een appartementje ergens. Desnoods buiten de stad. Maar dat we in ieder geval kunnen beginnen, snap je?

kleppe Weet je trouwens hoe dat komt, die prijsstijging? Russische vastgoedhandelaren. De roebel is zo instabiel als wat. Iedereen met een

beetje geld in Rusland investeert in Europees vastgoed, omdat ze weten dat in Rusland niets in waarde stijgt.

natsjenka Serieus?

kleppe Wat? Ik ben geen Rusofoob! Ik ben toch met jou? Ik ben eerder een Rusofiel, als je het zo bekijkt.

natsjenka Laat maar.

kleppe Liefie, ik maak een geintje. Het komt niet door de Russen. Je weet wie er in deze wereld echt aan de touwtjes trekken.

natsjenka Alsjeblieft Kleppe, als je me kwaad wilt hebben moet je doorgaan.

kleppe Reptielen.

natsjenka Volgens mij geloof je dit soort shit nog echt. Je zit te veel op internet.

kleppe Natsjenka mijn liefje. Ik geloof niet in een groep mensachtige reptielen die in het geheim onze regeringen beïnvloeden, de financiële wereld runnen, Oranje coachen, op de fiets naar de Tweede Kamer gaan en de huizenprijzen doen stijgen, maar: ik ben er wel bang voor. En kijk eens goed naar die oogjes van Poetin. Je ziet het aan de kleur, zeggen ze.

natsjenka Alles is een grap voor jou.

kleppe Volkert van der G? Een reptiel. 9/11? Een heel vliegtuig vol. Dat zijn geen grappen hoor.

natsjenka Wat denk je ervan? Als mijn vader helpt?

kleppe Tja... makelaars, notarissen. Kosten koper. Voorbehoud van financiering. Als ik eraan denk begint het me al een beetje te duizelen.

natsjenka Ik wil het wel uitzoeken allemaal, echt. Ik weet dat het niet aan jou besteed is. Maar dan moet je wel met me meezoeken.

kleppe Weet je liefje, ik zou echt wel willen. Echt. Maar: ik ben zo druk de laatste tijd.

natsjenka Je hebt geen werk, schatje.

kleppe Ja, druk met werk zoeken bedoel ik dan ook. Mijn hoofd staat er nu niet naar. Helemaal geen ruimte. Ik kook over. Maar: zullen we over een halfjaar, als de boel bij mij een beetje loopt, verder kijken?

Ze zwijgen even.

natsjenka Ik weet het niet.

kleppe Precies. Laat het voorlopig even en dan zien we over een jaartje

wel weer.

natsjenka Misschien moet ik het gewoon zelf doen.

kleppe Sorry?

natsjenka Zelf een huis kopen.

kleppe Nou, dat is misschien zo'n slecht idee nog niet. Ja, wacht eens, liefje: dat moet je gewoon doen! Zelf een huis kopen en dan betaal ik jou een beetje huur of zo.

natsjenka Nee, Kleppe.

kleppe Jawel! Ik sta erop. Ik moet je toch íets betalen dan. Of ik doe extra vaak boodschappen.

natsjenka Echt niet, Kleppe.

kleppe Maar ik weiger in jouw huis te gaan wonen als ik niet iets doe! Laat me op zijn minst af en toe een klusje doen.

natsjenka Nee, dat bedoel ik ook niet.

kleppe Wat bedoel je dan?

natsjenka Dat ik zelf een huis moet kopen.

kleppe O.

Natsjenka staat op.

natsjenka Ik ga. Ik heb met mijn vader afgesproken.

kleppe Ah, ja. Doe hem de groeten. Zie ik je vanavond?

natsjenka Vanavond kan ik niet.

kleppe Morgen?

natsjenka Ik bel je wel.

Natsjenka af.

Moskou

Tsjitsjikov, een KGB-officier, zit aan zijn statige bureau. Een portret van Poetin aan de wand. Buiten sneeuwt het. Belinski komt binnen. Deze hele scène is in het Russisch, maar kan live worden ondertiteld of nagesynchroniseerd om het begrijpelijk te houden. Het Russisch is uit Google translate, dus daar zal wel geen bal van kloppen, grammaticaal gezien.

tsjitsjikov Belinskiy, dobryy drug. A kak naschet nedvizhimosti v Gollandii? (Belinski, goede vriend. Hoe staat het met het vastgoed in Holland?)

belinski Samyy dobryy. My pereyeyzhayem v provintsiyu. Drente – nasha novaya mestnost'. (Alleraardigst. We trekken de provincie in. Drenthe is ons nieuwe terrein.)

tsjitsjikov Akh, iz dol'menov? (Ah, van de Hunebedden?)

belinski Tochno. Vse, chto nakhoditsya mezhdru Hunebed D17, D51 i D31, nakhoditsya v nashikh rukakh. (Exact. Alles tussen Hunebed D17, D51 en D31 is zo'n beetje in onze handen.)

tsjitsjikov Sovsem neplokho. (Lang niet slecht.)

belinski Yest' li u vas odobreniye etogo proyekta? (Heeft dit project uw goedkeuring?)

tsjitsjikov Poka my budem derzhat'sya podal'she ot Apeldorna, vpered. (Zolang we maar heel ver uit de buurt van Apeldoorn blijven ga je je gang maar.)

belinski Ne volnuytes'! Apeldorn raspolozhen na Velyuve. My ostayemsiya ottuda podal'she, khotya možhno ochen' priyatno gulyat'. (Geen zorgen! Apeldoorn ligt op de Veluwe. Daar blijven we ver vandaan, hoewel je er erg mooi kunt wandelen.)

tsjitsjikov No teper' k delu. Radikal'nyy terrorist Maksudov pribyl v Gollandiyu, i u nas yest' vse osnovaniya polagat', chto on splaniroval napadeniye na nashego posla. (Maar nu ter zake. De radicale terrorist Maxudov is in Holland aangekomen en we hebben alle reden te denken dat hij een aanslag heeft gepland op onze ambassadeur.)

belinski Maksudov? Etot ublyudok? (Maxudov? Dat sulletje?)
tsjitsjikov Bezuslovno. On vydayet sebya za muzykanta i planiruyet ubit' nashego lyubimogo predstavatelya na kakoy-nibud' neonatsistskoy vecherinke. (Zeker. Hij doet zich voor als een muzikant en is van plan onze geliefde vertegenwoordiger op een tuinfeest van één of andere neonazi om te leggen.)

belinski Chto delayet nash posol na vecherinke gollandskogo neonatsista? (Wat doet onze ambassadeur op een feest van een Hollandse neonazi?)

tsjitsjikov Chto zh, eto zamaskirovanny neonatsist. Bylo by grubo otkazat' yemu v chem-libo na osnovanii yego ideologii, potomu chto on sam govorit, chto opredelenno ne yavlyayetsya storonnikom etoy ideologii. (Nou, het is een verkápte neonazi. Het zou onbeleefd zijn om hem iets te weigeren op grond van zijn ideologie, want zelf zegt hij beslist géén aanhanger van die ideologie te zijn.)

belinski On otritsayet, chto yavlyayetsya neonatsistom? (Hij ontkent dat hij een neonazi is?)

tsjitsjikov Reshitel'no. (Met klem.)

belinski No tak li on? (Maar hij is het wel?)

tsjitsjikov Da, konechno. V etom nikto ne somnevayetsya. (O, jazeker. Daar twijfelt niemand aan.)

belinski I nikto yemu na eto ne ukazyvayet? (En niemand wijst hem erop?)

tsjitsjikov Eto pokhozhe na fars, ne pravda li? Chto zh, eto ne nashe delo. Otppravlyaysya na vecherinku i ubey Maksudova, prezhde chem on smozhet chto-nibud' sdelat' s nashim poslom. I radi boga, na etot raz ne privlekayte stol'ko vnimaniya. Dostatochno nebol'shogo kolichestva nervno-paraliticheskogo agenta. (Het lijkt wel een klucht, vind je niet? Afijn, dat zijn onze zaken ook niet. Ga naar dat feest en leg Maxudov om voordat hij iets bij onze ambassadeur kan doen. En trek in godsnaam niet zoveel aandacht deze keer. Een beetje zenuwgif is voldoende.)

belinski Po vashim zakazam. (Tot uw orders.)

3

Hans Benidorm zit aan zijn bureau. Hij rookt een sigaret, bouwt een huisje van kaarten en belt naar Kleppe. Kleppe ligt in bed met rode ogen van het huilen. Hij neemt op.

kleppe Natsjenka?

hans Jongen, je spreekt met Hans Benidorm. Bel ik belegen?

kleppe Wat?

hans Of ik belegen bel, Kleppe.

kleppe Ja, je belt gelegen.

hans Mooi, hey luister jongen. Ik heb een klusje voor jou. Geen vetpot, dat zeg ik meteen. Maar 500 piek. Niet slecht voor jou doen toch? Daar gaat de agency fee nog vanaf maar, soit. Hey, vraagje alleen. Die meid van jou. Svetlana.

kleppe Natjsenka.

hans Ja, ja. Die speelt toch ook piano?

kleppe Zeker.

hans Mooi, heel mooi. Ik heb namelijk een opdracht van een oude vriend van me.

Cornelis Bidet, rijke stinkerd, woont in een villa ergens aan het water en koopt elke keer als de accu leeg is een nieuwe Tesla, snap je? Zo'n figuur. Afijn, hij geeft een tuinfeestje en hij wil graag Russische muziek. Het is een thema feestje. Gewoon voor de gein. Bontmutsjes en zo. Augurken. Hoe dan ook: hij vroeg mij ken jij authentieke Russische muzikanten? En ik zeg: tuurlijk!

Nu had ik er eentje gevonden, ene Maxudov, een beetje een sul, maar virtuoos op de trompet. Hoe dan ook: hij zou komen, dolenthousiast was hij, maar hij belde net en ligt met griep op bed. Zul je net zien.

Afijn, ik moest gelijk denken aan Natasja. Ze hoeft alleen wat Russische deuntjes te spelen. Volksliedje zingen misschien, dat is het. Jij tettert wat mee op je trompet en einde van de avond 300 euro cash in het handje. Ex agency fee. Wat zeg je?

kleppe Ja, nou... op zich leuk.

hans Ja toch!

kleppe Het punt is alleen, ik kan Natsjenka niet vragen. *begint te*

snotteren We zien elkaar een tijdje niet. Ze zegt dat ik geen lef heb, altijd in mijn comfortzone blijf, de grom uit de hond wil halen voordat ik hem aai, of zoiets. Ik weet niet wat ik heb gedaan maar...

Het kaartenhuisje van Hans stort in.

hans Och nee toch. Wacht even.

Kleppe praat door maar Hans heeft de telefoon weggelegd. Hans ramt een paar keer op een belletje en zijn assistent(e) komt binnen. Hij wijst naar de kaarten op de grond. De assistent(e) pakt de kaarten op, maar één kaart blijft maar plakken aan de grond. Het duurt tergend lang. Uiteindelijk lukt het. De assistent(e) legt de kaarten netjes op tafel en vertrekt.

hans Hey, wat vervelend voor je. Maar wat ze ook zegt: het ligt aan haar.

Ik snap dat je haar een leuk ding vindt hoor, maar ze zijn zo zuur die Russen. Komt door al die zure room die die lui eten. Overal smeren ze het op, tussen of onder. Die mensen bestaan voor 70% uit water en 30% uit crème fraîche, snap je? Maar niet getreurd. Ik heb al een idee. Als jij nu gewoon wat Russische liedjes instudeert en met een zwaar accent praat dan geloven ze dat ook wel.

kleppe Nou...

hans Perfect jongen, het is vanavond. Ik stuur je het adres.

Kleppe komt, getooid in een bontmuts en met zijn trompet onder de arm geklemd, de tuin in wandelen. Hella Bidet, de beeldschone dochter van Cornelis, verwelkomt hem.

hella Ah, jij zal de muzikant zijn. Hella Bidet, aangenaam. Ik ben de dochter van die vetzak daar. Hoe heet je?

Kleppe praat vanaf nu met een zwaar vet, smerig, grensoverschrijdend Russisch accent.

kleppe Hallo, ik ben Maxudov. Ik speel de muziek.
hella O wat heerlijk, een echte Rus. Papa! Papa!

Cornelis Bidet komt aangelopen, vergezeld door Hans Benidorm.

cornelis Ah, de muzikant!

hans Als dat onze Maxudov niet is! De beste trompettist van de Siberische laagvlakte. Gewoon in Nederland.

cornelis Zeer aangenaam! Welcome! Pleased to meet you, Maxudov! Ik ben Cornelis Bidet.

hans O maar hij kent jou al hoor, Cor. Maxudov is een groot fan van je partij. Hij heeft geen stemrecht, maar als 'ie dat had dan zou hij sowieso op je gestemd hebben. Waar of niet Maxi?

Al zou hij zodra jullie aan de macht komen meteen z'n biezen weer moeten pakken, haha. Maar goed, dat weet hij niet.

kleppe I love politics.

cornelis Really? You love my party?

kleppe O yes.

cornelis Kijk, met mannen zoals jou winnen we de oorlog, Maxudov. Maar vanavond geen politiek! Het is vanavond gewoon een klein feestje om de zomer in te luiden. Maar I love your country, Maxi. Vroeger zat ik helemaal in de VS. Ik was Amerika, bij wijze van spreken. Maar nu: I have many investment in Gazprom. And the girls hè? Russian Girls. Cheap and cheerful, no?

Op de achtergrond komt geheim agent Belinski aangeslopen. Hij/zij is verkleed als ober en draagt een glaasje bubbels op een dienblad. Terwijl niemand oplet, behalve het publiek natuurlijk, giet Belinski een ampul zenuwgif in het glas dat ongelooflijk begint te bruisen en te spetteren en misschien zelfs wel van kleur verandert.

kleppe Gazprom Good.

cornelis And I love your president! Poetin, Poetin, Poetin. What a great character. Een sterke, manly leader.

You, Maxudov, are the guest of honor.

hella And he is also good looking, like all Russian men? Of niet papa?

Een man van staal met de sneeuw in z'n ogen.

cornelis *tegen Hans* Heel goed dat je een echte Rus hebt geregeld maatje. Wist je nog dat je voor ons Marokkaanse feestje een Turk had geregeld? Die hebben we die avond met betonschoenen leren vissen!

cornelis Waar wil je zitten aan het diner, comrad? Zeg het maar en ik regel het voor je.

kleppe Ehm... maybe... naast Hella?

Hella en Cornelis barsten in lachen uit. Hans volgt.

hans Not only de beste trompetist, but also de grote komiek!

cornelis *naar Hans* Och man, hilarisch. Nou, zet die vent in de hoek met z'n trompet en geef hem maar een broodje halverwege de avond. Als 'ie maar speelt en verder z'n bek houdt. En dat eerste ook niet te veel, trouwens.

hans De ziekte die muzak heet!

belinski *komt ertussendoor* Een glaasje bubbels voor onze hooggeëerde muzikant?

kleppe *neemt het drankje aan* Heerlijk, dank je.

cornelis *tot Hella* Kom dropje, we gaan je moeder zoeken voor de ambassadeur komt.

hans Ik moet ergens anders nog een schnabbel regelen, dus ik piep ertussenuit. Joe!

5

Het diner wordt opgedekt. Kleppe staat in de hoek te spelen. Frannie Bidet komt Kleppe een broodje brengen. Kleppe wil net een slokje van zijn drankje nemen, maar wordt gestoord door Frannie.

frannie Spreek jij Nederlands?

kleppe Een klein beetje.

frannie Ik heb een broodje voor je. Ik ben Frannie trouwens, de vrouw van die vetklep. Vertel eens. Hoe ben je hier terechtgekomen?

kleppe Eh. Via Hans.

frannie Ja, ja. Maar vanuit Rusland bedoel ik. Wat deed je daar?

kleppe Ah, zo. Ik werkte eerst op de Siberische laagvlakte, bij Gazprom.

frannie Echt? We hebben veel aandelen in Gazprom. Wie was je leidinggevende?

kleppe Mijn leidinggevende?

frannie Ja.

kleppe Je bedoelt degene die mij leiding gaf?

frannie Zeker.

kleppe Ah, dat was Poetin natuurlijk.

frannie Wacht even. Je stond onder direct commando van Poetin?

kleppe Ja?

frannie Ongelooflijk zeg. Daar moet je me later meer over vertellen.

Weet je: mijn man is ooit in de dacha van Poetin op bezoek geweest.

Achterin een zaaltje weggestopt, dat wel. Maar hij was er, samen met een Nederlandse delegatie die ik niet kan noemen. Het heeft veel indruk op hem gemaakt.

kleppe Dat klinkt goed. Ik ga weer muziek maken.

frannie Je gelooft het niet?

kleppe O, jawel hoor.

frannie Je vindt het onwaarschijnlijk hè?

kleppe Nee, ik geloof het best.

frannie Geloof het toch maar, want het is echt zo.

kleppe Prima. Ik ga weer door.

frannie *leunt naar hem toe* Je bent heel overtuigend. Iedereen denkt dat je een doodgewone muzikant bent.

kleppe Pardon?

frannie *geeft hem zo onopvallend mogelijk een revolver* Geen angst, Maxudov. Gewoon mikken en de trekker overhalen. Het is kinderspel. Je zult rijkelijk beloond worden zodra je uit de gevangenis komt.

kleppe Sorry maar ik denk dat er hier een–

frannie En blijf in godsnaam in je rol. Als Cornelis erachter komt dat je geen echte muzikant bent maakt hij je mors mort, zoals de Fransen zeggen. Geef die maar hier, het is beter als je niet drinkt.

Frannie pakt het (ja, ja: vergiftigde) drankje van Kleppe over en neemt het mee naar de tafel, waar ze het neerzet. De Russische ambassadeur Aleksei Zakharov en zijn dochter Natsjenka Zakharova komen aan op het feest.

frannie *tot Kleppe* Spelen! De ambassadeur en zijn dochter zijn gearriveerd.

Kleppe ziet Natsjenka en schrikt zich kapot. Hij trekt zijn bontmuts wat verder over zijn hoofd en begint te trompetteren. Frannie en Cornelis stappen op de ambassadeur af. Ze begroeten hem overdreven hoffelijk en Cornelis kust de hand van Natsjenka.

cornelis Mister ambassador! Wat fijn dat u er bent zeg. En u bent precies op tijd voor het diner, kom kom!

De ambassadeur en zijn dochter worden aan tafel gezet. Frannie knipt met haar vingers. Meteen komt Belinski aan met een schaal vol augurken en een fles wodka. Hij schenkt in terwijl Cornelis praat.

cornelis Het is niet minder dan een eer dat u hier bent zeg. Met zo'n beeldschone dochter, wauw! Neem een augurkje, ze zijn geïmporteerd uit Warschau om u echt thuis te laten voelen. Of eet u ze liever met zure room trouwens?

Frannie knipt met haar vingers. Belinski komt aan met een enorme pot zure room. Daarna pakt hij ongemerkt het vergiftigde drankje en zet het

weer bij Kleppe neer.

cornelis En ik beloof u meneer de ambassadeur: geen zaken aan tafel. Ik weet dat u huiverig was om met mij af te spreken, maar ik heb met mijn vrouw afgesproken dat ze mij een mes tussen de ribben steekt en drie keer ronddraait als ik over zaken begin. Het is puur voor de gezelligheid.

Cornelis en Frannie gaan zitten. Ook Hella neemt plaats aan tafel.

aleksei Dank u, meneer Bidet. Het is goed om hier te zijn.

cornelis Ah, om het diner te openen heb ik mijn dochter gevraagd een Russisch gedichtje voor te dragen. Hella?

Hella protesteert, maar haar moeder geeft haar een zetje. Ze staat op en schraapt haar keel.

hella

Ik heb vijfenzeventig jaar geleefd
en maar een uur is me bijgebleven
in het stadje Vejer de la Frontera
waarin niets gebeurde behalve het leven.

Ik heb duizenden boeken gelezen
en maar een zin is me bijgebleven:

‘Ik vraag u, is het geen waanzin
om van doodsangst te sterven?’

Ik heb beroemde schilders bewonderd
en voor mijn ogen loopt een lange streep rook
tegen het verbleekte behang van de hemel.

Beroemde orkesten zijn verstomd.

Uit een niet sluitend horloge
vervliegt de tijd.

Steeds vaker zit ik te peinzen over niets.

In een leeg restaurant
serveert de kelner me
een haviksoog.

Cornelis en Frannie klappen.

cornelis Bravo!

aleksei Dank u, mevrouw Bidet. Dat was prachtig. Vertelt u eens, wie is de dichter?

hella Eeh, dat is. Even kijken. Ewa Lipska.

aleksei Kijk eens aan. Dat dacht ik al. Een dichter zo Pools als de augurken die u ons zojuist heeft voorgeschoteld. Voor mij trouwens geen zure room, ik ben lactose intolerant.

natsjenka Maar ik moet zeggen, het smaakt erg goed naast deze Litouwse wodka. Jullie hebben moeite moeten doen om deze te vinden lijkt me zo.

cornelis Sorry, volgens mij volg ik u niet helemaal.

aleksei Beste Cornelis, hoe lief bedoeld ook: niets van dit alles hier is Russisch. Van jullie bontmutsen van de feestwinkel tot die vlag aan de muur. Je hebt de Nederlandse vlag op z'n kop gehangen.

cornelis Hella, hoe kun je! Ik had nog zagezegd: check het even voor je het koopt.

hella Ja, hallo! Wat moet ik nou weten van de Russische cultuur. De enige Russische dingen die ik ken zijn wodka en Tjernobyl.

natsjenka Oekraïne. Tjernobyl ligt in Oekraïne.

frannie Maar we hebben wel iets authentieks Russisch in huis! Wacht maar. Maxudov! Maxudov! Kom eens bij ons zitten.

Kleppe doet alsof hij het niet hoort en speelt harder. Frannie springt op en trekt hem mee naar tafel. Ze zet hem op haar eigen plek, naast haar dochter. Kleppe trekt zijn bontmuts nog iets meer over zijn hoofd.

kleppe Privjet. Sorry, maar ik heb geen plaats bij jullie aan tafel, ik zal vertrekken.

frannie Niks ervan! We hebben je niet voor jan doedel uitgenodigd. Ga zitten en praat met je landgenoten.

kleppe Nee echt, sorry. Hoe laat is het? Ik moet trouwens echt gaan. Houd het geld maar, ik vind mijn weg wel. Gezegende avond.

Kleppe staat op, maar Cornelis drukt hem weer in zijn stoel.

cornelis Niks ervan! Wat kan er belangrijker zijn dan dit? Je hield toch van mijn partij? Bewijs het maar. Dit is Maxudov. Hij komt van de Siberische laagvlakte. Hé, wat ligt daar?

Hij wijst naar de grond.

kleppe Waar?

Cornelis pakt Kleppe bij zijn kraag en sleurt hem mee naar de vloer. Daar spreekt hij hem toe.

cornelis Luister jongen, deze avond is héél belangrijk voor mij, en jij bent de enige die dit fiasco nog een beetje kan redden. Maak een fatsoenlijke indruk en ik zal je rijkelijk belonen. Huur je? Je huurt, ik ruik het aan je. Als jij deze avond een succes maakt koop ik een huis voor je, waar je maar wilt. Dan kunnen jij en je vriendinnetje daar gaan wonen, als je die hebt tenminste. Maar verkloot het niet, want anders verdrink ik je en ruïneer ik je op Twitter. Zit je op Twitter? Goed, één, twee, drie.

Cornelis en Kleppe schieten omhoog en gaan weer zitten.

cornelis Ik dacht, een muntje! Maar het was niets.

Belinski ziet wat er gebeurt en zet snel het vergiftigde drankje weer bij Kleppe aan tafel.

natsjenka Vertel eens, Maxudov. Je komt van de Siberische laagvlakte?

kleppe Ach nou... Da.

hella Vertel ons over je typisch Russische jeugd, Maxi. Werd je geslagen als je geen piano wilde spelen?

kleppe Nee hoor, helemaal niet.

hella Hadden jullie een beer met een ring in zijn neus die de afwas deed?

kleppe Wat? Nee. Helaas niet.

frannie Vertel toch, Maxi. Hoe ging het er bij jullie aan toe?

kleppe Ach, mijn jeugd, het is een saai verhaal. Heel normaal eigenlijk.

Koud, maar verder niet veel anders dan hier. Maar ik houd mijn mond: ik

luister liever.

Hij wil een slok nemen van het vergiftigde drankje.

natsjenka Waar ben je precies opgegroeid, Maxudov? Siberië is groot.

kleppe *zet zijn glas neer* Tja, een beetje in het midden, geloof ik.

natsjenka Hoe heet het?

kleppe Lastig te zeggen, mijn geboortedorp is zo klein dat het geen naam heeft. Zou ik wat augurken mogen trouwens? Ik ben er dol op. En dan zwijg ik, want eten en praten, dat gaat niet samen. Ik heb me toch Een Honger!

Kleppe wil de pot augurken grijpen maar Natsjenka schuift hem weg. Ze wijst naar een kaart van Rusland op de muur.

natsjenka Wijs het eens aan, ik ben heel benieuwd.

aleksei Laat die jongen, Natsjenka. Laten we rustig gaan eten. Er is heerlijk gekookt volgens mij.

cornelis Uitstekend idee! Ik krijg honger van dit gepraat. En dorst trouwens.

Cornelis pakt het glas van Kleppe en wil een slok nemen, maar ziet dan Belinski, die grote schalen eten neerzet.

cornelis Och, kijk nou toch!

natsjenka Zeg eens, Maxi. Wat brengt je naar Nederland? Naast de muziek dan. Wat zijn je ambities?

aleksei Natjsenka...

frannie Moet jij trouwens niet iets belangrijks doen Maxudov. Nu je de kans hebt? Iets knallends?

kleppe Sorry... ik –

hella Nou, daar ben ik eigenlijk ook wel benieuwd naar, naar die ambities!

kleppe Mijn ambities? Naast de muziek?

frannie O, onze gast heeft zeer goede connecties, dus met die ambities zal het wel goed komen. Hij heeft voor Gazprom gewerkt onder directe leiding van Vladimir Poetin. Hij overnacht regelmatig in zijn dacha. Toch, Maxudov?

cornelis Is dat zo?

kleppe Ja, ach, nou, ja, niet met zoveel woorden. Maar dat klopt

inderdaad.

hella Wauw! Dat is geweldig. Jeetje. Dat had ik niet in je gezien.

Hella schuift haar stoel dichterbij Kleppe.

natsjenka Ik ook niet...

Belinski komt aangespoed met een dienblad vol glaasjes bubbels. Hij zet een glas voor iedereen neer en verplaatst het vergiftigde glaasje weer zo dat het voor Kleppe staat.

belinski Een toast op de ambassadeur!

Ze heffen hun glazen.

iedereen Proost!

Voor Kleppe een slok kan nemen onderbreekt Frannie hem alweer.

frannie Maar vertel eens aan onze gasten, Maxi. Wat doe je hier in Nederland? Ben je hier met een speciale reden. Zou je misschien zelfs 'een missie' kunnen zeggen, die je zo snel mogelijk uit moet voeren? Nu bijvoorbeeld?

kleppe Een missie?

cornelis Ja?

kleppe Die van mij?

natsjenka Vertel maar. Niet bescheiden.

kleppe Tja, dat kan natuurlijk maar één ding zijn: vastgoed. De roebel is waardeloos. Investeren in het moederland met een fatsoenlijk rendement is bijna onmogelijk – met alle respect, meneer de ambassadeur. Dus ik wil hier het een en ander opkopen.

aleksei Het is spijtig, maar ik begrijp je gedachtegang.

cornelis Echt waar, Maxi? Vastgoed? En waar zat je aan te denken?

kleppe ...Meppel.

cornelis Meppel?

hella Je wilt Meppel opkopen?

kleppe Onder andere, ja.
cornelis Jezus Christus... wat geniaal! De turfhandel nieuw leven
inblazen. Dit kan wel eens een goudmijn worden.
kleppe Ach, je probeert eens wat.
frannie Waar blijft trouwens de bietensoep?
kleppe Ik ga wel even kijken.

*Kleppe wil opstaan, maar Hella trekt hem weer terug en vleit zich tegen
hem aan. Frannie loopt naar de keuken.*

hella Vertel ons meer over je grootste plannen. Zit je al in crypto's?
natsjenka Of Maxudov, vertel ons over je Russische roots. Wie zijn je
favoriete schrijvers?
hella Wij lezen alleen maar Russen, toch papa?
cornelis Och, het horrortheater van de Nederlandse literatuur!
natsjenka Ik vroeg het aan Maxudov. Welke schrijvers lees je graag?
kleppe Schrijvers?
natsjenka Tsjechov? Boelgakov? Poesjkin? Je moet toch wat gelezen
hebben. Ben je een liefhebber van Tolstoj?
kleppe Ah Anna Karenina! Die eerste zin is beroemd hè? Iets met dat
elk gelukkig gezin gelukkig is op dezelfde wijze en elk ongelukkig
gezin... ik weet het niet. Ik ben niet zo'n lezer.
aleksei Als je in het eerste hoofdstuk zegt dat er een geweer aan de
muur hangt, moet het in het derde hoofdstuk afgaan. Als het niet wordt
afgeschoten, dan zou het daar niet moeten hangen.
cornelis Pardon?
aleksei Tsjechov.
cornelis Ja ja.
natsjenka Maar natuurlijk Maxudov, je bent muzikant! Een favoriete
componist?
kleppe Och, het is zo moeilijk kiezen hè. Tussen al die grootheden.
natsjenka Doe toch maar.
cornelis Nee, die muziek interesseert me niet. Vertel meer over Poetin!
Denk je dat je mij een keertje mee kunt nemen. Naar die dacha? Van
Vladimir? Ik zou hem graag wat voorstellen doen met het oog op mijn
aandelen in Gazprom.

kleppe O ja, als ik Meppel kan kopen dan moet dat ook wel lukken.
cornelis God allemachtig! Ik zou je zo laten trouwen met mijn
beeldschone dochter, haha! Nee serieus: ik laat je met haar trouwen.
Daar hebben we het straks wel over.
hella Ik voel het al, papa.
cornelis Wat voel je?
hella Liefde, als dat het is.
aleksei Zullen we gaan eten? Maxudov zal wel honger hebben van zijn
harde werk.
cornelis Voortreffelijk idee.

Ze eten zwijgend.

hella *tot Kleppe* Nog wat zure room, Tsaartje van me?
kleppe Nou, heerlijk. Ik zeg weleens gek-scherend: wij Russen zijn 70%
water en 30% zure room, haha!

*Hella en Cornelis lachen lang en hard. Daarna pijnlijke stilte die wordt
doorbroken door het gekauw op augurken.*

natsjenka Hoe noemen we dat ook alweer Maxudov, in het Russisch?
kleppe Sorry?
natsjenka Zure room. Hoe noemen we dat in het Russisch.
kleppe God, ja. Eerhm.
natsjenka Ben je het vergeten?
kleppe Het ligt op het puntje van m'n tong. Wacht even hoor.
natsjenka Ik wacht.
kleppe Tja, wat was het nou.
natsjenka Zeg het maar.
kleppe *met een overdreven Russisch accent* Crème Fraîche.
natsjenka Jezus Christus.
aleksei Natsjenka, laat die arme jongen.
natsjenka Waarom zou ik! Die gast is net zo Russisch als die domme
vlag.
aleksei Liefje... ik weet het... maar...
cornelis Ho, ho! Wat voor beschuldigingen worden hier geuit tegen mijn

toekomstige schoonzoon?

natsjenka Hij is een Nederlander. Hij komt uit Rotterdam.

hella Belachelijk! Je bent gewoon jaloers.

natsjenka Ha! Op jou zeker. Deze hele avond is een farce. Ik hoor en zie niets anders dan walgelijke Russische stereotypes die niets maar dan ook niets met onze rijke cultuur te maken hebben. Zure room en wodka: dat is het beste wat jullie kunnen bedenken? Mijn god! Laat me raden: één van ons is zeker ook een KGB-agent!?

Belinski maakt zich klein.

Het is genoeg. We hebben lang genoeg gespeeld. Ik trek hier een streep. Meneer hier beweert een Russische muzikant te zijn maar weet geen enkele componist te noemen. En die troela daar citeert een Pools gedicht waar ze geen woord – maar dan ook geen woord – van begrijpt!

cornelis Niemand slaat zo'n toon aan tegen mijn dochter!

frannie Maxudov, kom in actie!

natsjenka Ik laat mij en mijn vader hier niet beduvelen door een stel verkapte neonazi's.

cornelis Laat mijn politieke programma hierbuiten!

aleksei Kom, Natsjenka. We gaan. We zijn hier niet gewenst.

hella Ga maar lekker terug naar jullie koude rotland. Mijn liefste Maxi heeft meer invloed dan jullie samen.

natsjenka Met plezier.

frannie Maxudov, doe iets! Nu!

Natsjenka en Aleksei bewegen zich naar de uitgang.

cornelis En denk maar niet dat jullie ooit nog een voet in Meppel kunnen zetten! En die wodka laat ik jullie nasturen. Wij drinken die troep niet. Wij – drinken – CAVA!

Hij pakt het vergiftigde glas van tafel en zet het aan zijn lippen. Maar hij schrikt: Frannie springt op, grijpt een mes van tafel en wil de ambassadeur te lijf gaan. Belinski onderschept haar en houdt haar in de houdgreep. Natsjenka en Aleksei, die met hun rug naar het tafereel staan, hebben de verijdelde moordaanslag niet zien gebeuren. Nu pas draaien ze zich om.

cornelis Mijn god, Frannie!

belinski Het is de stress! Het is haar naar haar hoofd gestegen. Geen zorgen, ze moet alleen wat drinken. Vlug, geef me een glas.

Cornelis geeft hem een glas cava aan.

belinski Nee, die andere.

cornelis *pakt een nieuw glas* Deze?

belinski Nee, een beetje links.

cornelis Deze?

belinski Ja!

Cornelis pakt het vergiftigde glas en geeft het aan Belinski. Die giet het in de open mond van Frannie. Daarna sleept hij haar weg.

belinski Zo, die moet even uitrusten!

natsjenka We zijn klaar in dit gekkenhuis, papa. En Kleppe, je kan je sleutel door de brievenbus gooien.

Natsjenka en Aleksei willen weer vertrekken.

kleppe Wacht!

Iedereen valt stil en kijkt om naar Kleppe.

hella Wat is er liefje?

kleppe Ze heeft gelijk.

cornelis Maxudov?

natsjenka Zeg het ze maar. Misschien kan je één keer in je leven het goede doen.

cornelis Maxi, denk goed na over wat je nu gaat zeggen. Ik heb je mijn dochter beloofd. Wij gaan een imperium bouwen, jongen. Verpest het nou niet.

kleppe Cornelis, Hella. Ik ben geen Rus.

hella Maxi... mijn lieveling... ik hield van je.

cornelis Daar gaat je toekomst, jongen.

kleppe Ik ben... *stilte...* hij twijfelt nog... *nog even...* een reptiel.

stilte

cornelis Serieus?

kleppe Serieus.

natsjenka Dit meen je niet.

cornelis Maar jongen, dat is prachtig nieuws. Kom hier.

Cornelis en Hella omhelzen hem. Frannie komt op met een reptielenmasker. Ook Cornelis en Hella laten hun ware gedaanten als reptiel zien: met maskers, en misschien wel schubben of staarten. Ze tillen Kleppe naar de tafel waar ze hem volproppen met lekkernijen. Dit gebeurt allemaal in slow motion, en onderwijl zingt Natsjenka het lied 'Le Jardin' van de band La Femme. Alle anderen doen als reptielen een prachtige choreografie. Dan is het afgelopen, en iedereen voelt zich een beetje verdwaasd en weemoedig door deze Reptiel Ex Machina.

Stuk voor stuk ging bij De Theatertroep in première op 24 september 2021 in theater Frascati in Amsterdam.

Schrijvers: Don Duyns, Tom Hofland, Jamal Ouariachi, Iduna Paalman, Gustaaf Peek, Marijke Schermer en Arie Storm

Spelers: Rosa Asbreuk, Roos Bottinga, Patrick Duijthoff, Kyrian Esser, Elisabeth ten Have, Timo Huijzendveld en Nicoline Raatgever

Redactie: Josje Kraamer en Don Duyns

Vormgeving: Roos Visser

Productie en marketing: Lolita Storm

www.theatertroep.nl

Tom Hofland (1990) woont in Rotterdam en is freelance schrijver en podcastmaker voor o.a. de VPRO. Na het verschijnen van zijn debuutroman *Lyssa* werd hij door de Volkskrant uitgeroepen tot hét literaire talent. Zijn tweede roman *Vele Vreemde Vormen* werd direct na verschijning in 2019 genomineerd voor de BNG Literatuurprijs. Zijn podcast *De Blankenberge Tapes* (VPRO), werd in 2020 genomineerd voor de Prix Europa.